

Koncepce prorodinné politiky SMOI na roky 2019 – 2021

Zpracoval: odbor sociálních věcí Magistrátu města Olomouce
Zpracovatel: Ing. Dagmar Prachniarová

Obsah

Úvod.....	3
Podklady pro návrhovou část.....	5
1. Základní sociodemografické údaje	5
2. Zjišťování potřeb prostřednictvím zapojení KMČ	9
2.1 Dopravní bezpečnost	10
2.2 Prostory	10
2.3 Komunikace	11
2.4 Spolupráce	11
3. Průzkum mezi seniory ve městě Olomouci	11
4. SWOT analýza.....	12
4.1 SWOT analýza na úrovni městských částí	12
4.2 SWOT analýza – rodinná politika	13
4.3 SWOT analýza – seniorská politika	15
Návrhová část	17
1. Komunikace s rodinami.....	17
Opatření 1.1 Jednotné informování o aktivitách pro rodiny ze strany města.....	17
Opatření 1.2 Propagace a realizace aktivit podporujících rodiny	18
2. Služby pro rodiny	18
Opatření 2.1 Plánování a vyhodnocování dostatečnosti nabídky služeb péče o děti předškolního a školního věku.....	18
Opatření 2.2 Otevření škol veřejnosti	19
Opatření 2.3 Činnost komunitní školy	20
Opatření 2.4 Podpora center pro rodinu	21
Opatření 2.5 Podpora dopravní výchovy ve městě	21
Opatření 2.6 Podpora činnosti komunitního centra Peškova 1	22
Opatření 2.7 Podpora mezigeneračního soužití.....	23
Opatření 2.8 Podpora činnosti klubů pro seniory	23
3. Slučitelnost rodinného života a zaměstnání.....	24
Opatření 3.1 Podpora a realizace akcí v oblasti souladu rodinného života a zaměstnání	24
4. Městský prostor přátelský rodinám	25
Opatření 4.1 Bezbariérový pohyb po městě	25
Opatření 4.2 Rozvoj městské hromadné dopravy	26
Opatření 4.3 Podpora a rozvoj cyklistické dopravy	27
Opatření 4.4 Veřejný prostor přístupný rodinám s dětmi.....	28
Opatření 4.5 Inkluzivní herní prvky dětských hřišť	28
Opatření 4.6 Mapování bezbariérovosti objektů	28
Opatření 4.7 Přebalovací koutky a místa pro rodiče ve veřejných prostorech.....	29
5. Přímá podpora rodin	29
Opatření 5.1 Slevy pro rodiny v městských zařízeních a MHD.....	30
Opatření 5.2 Podpora dětí z nízkopříjmových rodin v přístupu ke vzdělávání.....	30
6. Institucionální udržitelnost prarodinné politiky	31
Opatření 6.1 Institucionální a personální zajištění prarodinné politiky	31
Opatření 6.2 Finanční udržitelnost prarodinných a proseniorských aktivit	31
Opatření 6.3 Tvorba nové koncepce prarodinné politiky SMOl.....	31
Implementační část	32
Závěr.....	32
Seznam použitých zkratk.....	32
Použitá literatura.....	33

Úvod

Statutární město Olomouc (dále jen „SMOl“) se prarodinnou politikou aktivně zabývá od roku 2014. I za tuto relativně krátkou dobu se podařilo zrealizovat a nastartovat spoustu opatření vedoucích k podpoře příznivého prarodinného klimatu ve městě. Současně došlo k výrazné systematizaci a plánování v oblasti prarodinné politiky. Na rozvoji prarodinné politiky ve městě Olomouci mělo nemalý vliv vítězství v celostátní soutěži vyhlašované MPSV „Obec přátelská rodině“, jejíž prvenství obhájilo město Olomouc v roce 2014 a v roce 2017, a díky kterému získalo neinvestiční dotaci v celkové výši 4 mil. Kč. Na rozdíl od prarodinné politiky se město Olomouc proseniorskou politikou zabývá podstatně déle, za tu dobu se v oblasti práce se seniory podařilo prosadit a podpořit spoustu nových a zajímavých aktivit, např. první klub pro seniory SMOl byl otevřen již 9. září 1960. Za svůj proaktivní přístup v podpoře proseniorské politiky získalo město Olomouc v roce 2013 Cenu Rady vlády pro seniory a stárnutí, která byla v tomto roce poprvé vyhlášena a kde se SMOl umístilo na prvním místě. SMOl navíc v roce 2017 získalo i titul Obec přátelská seniorům¹, kterou v roce 2017 MPSV vyhlásilo poprvé.

Prarodinná politika města Olomouce má nově oporu ve Strategickém plánu rozvoje města Olomouce (pro období 2018-2023) a je i součástí vize města Olomouce, ve které se hovoří o tom, že město Olomouc v roce 2030 bude „Bezpečné a dopravně dostupné místo pro život bez bariér, město s rozvinutou sítí sociálních a zdravotních služeb a přátelské rodinám“². Prarodinná politika má oporu i v Plánu udržitelné mobility města Olomouce (PUMMO), který je rovněž úzce spjat se Strategickým plánem rozvoje města Olomouce. PUMMO řeší zajištění udržitelnosti dopravy ve městě ve všech formách včetně řešení parkování a zlepšení bezpečnosti dopravy a bezbariérovosti ve městě“³.

Prarodinná politika jako taková představuje souhrn aktivit a opatření na podporu celé rodiny. Jelikož se jedná o politiku průřezovou, která zasahuje do různých oblastí života, spolupracuje odbor sociálních věcí MMOl (nejen) při tvorbě koncepce prarodinné politiky vždy s odborníky z různých oblastí a také s jednotlivými odbory MMOl, jako např. s odborem školství, odborem cestovního ruchu a sportu, odborem dopravy a územního rozvoje, odborem strategie a řízení atd.

Na tvorbě koncepce se také aktivně podílí pracovní skupina rodinné politiky. Vytvoření pracovní skupiny rodinné politiky bylo schváleno RMO dne 14. 4. 2015. Pracovní skupina je tvořena zástupci odboru sociálních věcí, školství, dopravy a územního rozvoje, cestovního ruchu a sportu, kultury MMOl, zástupců prarodinných neziskových organizací (RC Heřmánek, z.s., Rodinné centrum Provázek, z.s., Rodinné centrum u Mloka, OLIVY, z.s., Centrum pro rodinný život), zástupců Univerzity Palackého v Olomouci, Krajského úřadu Olomouckého kraje a MPSV. Úkolem pracovní skupiny je sledovat a koordinovat plnění cílů a opatření Akčního plánu rodinné politiky, spolupodílet se na tvorbě a vyhodnocování Akčního plánu rodinné politiky SMOl, iniciovat diskusi o potřebách rodin ve městě Olomouci a navrhnout dlouhodobá koncepční i bezprostřední konkrétní opatření, která budou potřeby rodin uspokojovat.

¹ V soutěži Obec přátelská seniorům obsadilo SMOl 2. místo.

² https://www.olomouc.eu/administrace/repository/gallery/articles/21_/21874/09-navrhova-cast.cs.pdf

³ Plán udržitelné mobility města Olomouce je dostupný na <https://spokojena.olomouc.eu/>

Tento materiál navazuje na Konceptci rodinné politiky statutárního města Olomouce na roky 2016-2018, tudíž vychází ze stejných oblastí, které nadále rozvíjí. Oproti předchozím dvěma koncepcím se ale stávající koncepce nově více věnuje také otázkám seniorské politiky, jelikož i senioři jsou součástí rodiny a je tedy dle našeho názoru zbytečné vytvářet zvlášť materiál zaměřený na podporu proseniorské politiky. Nová koncepce se tedy zabývá následujícími oblastmi:

- Komunikace s rodinami.
- Služby pro rodiny.
- Slučitelnost rodinného života a zaměstnání.
- Městský prostor přátelský rodinám.
- Přímá podpora rodin.
- Institucionální udržitelnost prorodinné politiky.

Pro účely tohoto koncepčního materiálu mluvíme o rodině jako o soužití alespoň dvou lidí, o rodinách s dětmi do 26 let, mladých a bezdětných rodinách a rodinách seniorů a se seniory. Problematika rodin a seniorů se specifickými potřebami je dlouhodobě řešena prostřednictvím komunitního plánování sociálních služeb. Jelikož kvalita a dostupnost bydlení má zásadní vliv na výběr místa k životu rodiny, bude problematice dostupného bydlení věnována zvláštní pozornost a bude řešena samostatným konceptem dostupného bydlení. Již nyní je ale otázka dostupného bydlení součástí Strategického plánu rozvoje města Olomouce.

Opatření, kterými se tento materiál zabývá, reagují především na zjištění a doporučení obsažená ve výzkumných zprávách zpracovaných společnostmi SocioFactor s.r.o. a EDUKOL, dále pak reagují na výstupy ze SWOT analýz a výstupy z diskuzí s rodiči a seniory o jejich potřebách. Opatření vychází i ze státní Koncepce rodinné politiky zpracované MPSV ve spolupráci s Odbornou komisí pro rodinnou politiku a dalších strategických materiálů týkajících se rodin, prorodinné politiky a proseniorské politiky. Jelikož se stávající koncepce zabývá stejnými oblastmi jako koncepce předchozí, důležitým podkladem pro její tvorbu byla i vyhodnocená Koncepce rodinné politiky statutárního města Olomouce na roky 2016-2018.

Přestože se v minulém období většina opatření podařila naplnit, některá opatření je zapotřebí i nadále rozvíjet - například jednotné informování o aktivitách pro rodiny ze strany města. Je žádoucí, aby akce pro rodiny, pořádané různými odbory magistrátu a dalšími organizacemi města, byly zaštitěny prorodinnou politikou města.

Díky dvojímu vítězství v celostátní soutěži Obec přátelská rodině a s tím spojené 2 mil. neinvestiční dotaci (celkem 4 mil.) bylo vybaveno komunitním centrem na Peškové 1 nábytkem, výpočetní technikou s ozvučením a informačním systémem. V následujícím období se tedy chceme zaměřit na zajištění pravidelného programu komunitního centra.

Díky Fondu pomoci olomouckým dětem bylo podpořeno celkem 51 žáků v celkové hodnotě 182 596 Kč. Cílem je, aby Fond byl do budoucna plněn především finančními příspěvky organizací, nikoliv finančními prostředky z rozpočtu statutárního města Olomouc. Pokud by se podařilo do projektu zapojit více organizací, mohla by se rozšířit nabídka aktivit, které by mohly být žákům z Fondu hrazeny.

Jednotlivá opatření Koncepce prorodinné politiky SMOI na roky 2019-2021 budou rozpracována a konkretizována v jednoletých akčních plánech zpracovaných vždy na daný kalendářní rok.

Podklady pro návrhovou část

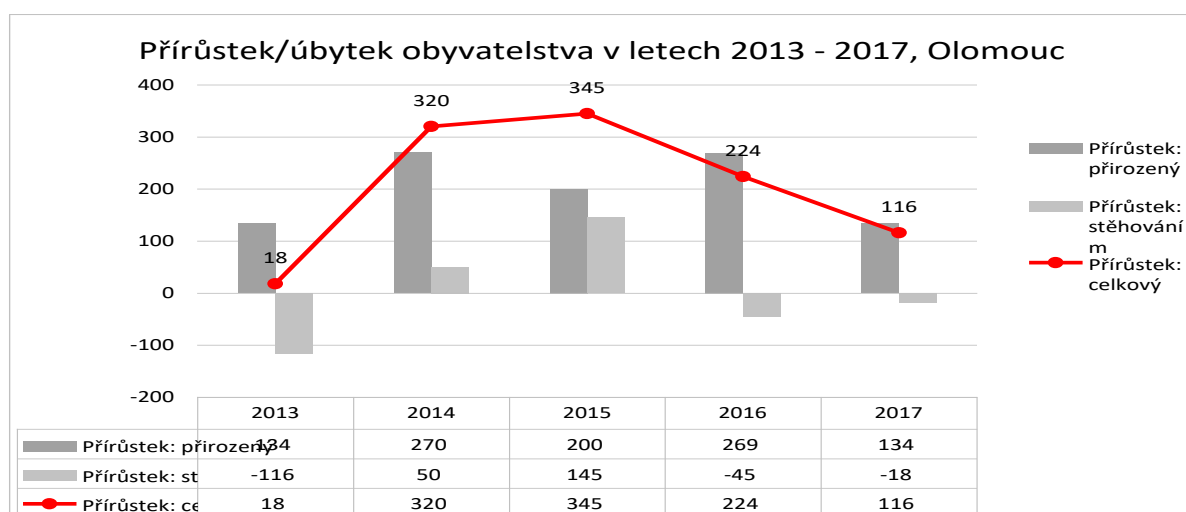
V této části jsou představeny materiály, které byly zpracovány jako podklad pro návrhovou část nové Koncepce prorodinné politiky města Olomouce na roky 2019-2021. Jedná se tedy o základní sociodemografické údaje, zprávu ze zjišťování potřeb rodin v rámci vytipovaných KMČ, informace z průzkumu mezi seniory ve městě Olomouci a SWOT analýz.

1. Základní sociodemografické údaje

Tato kapitola představuje vybrané sociálně-demografické ukazatele a jejich porovnání v čase. (Rodinná politika na místní úrovni ve městě Olomouc, SocioFactor s.r.o., 2018).

Město Olomouc obývalo na konci roku 2017 více než sto tisíc obyvatel, přesně 100 271 obyvatel. Přírůstek/úbytek obyvatel může být způsoben dvěma faktory – migrací obyvatel nebo jejich přirozenou výměnou. Jak zobrazuje graf 1, zatímco v období od roku 2013 do roku 2015 vidíme strmý nárůst celkového přírůstku obyvatel ve městě, od roku 2015 dochází k jeho poklesu. V roce 2016 dochází ke zlomu, který je způsoben zápornými hodnotami migračního salda. Počet odchozích obyvatel převyšuje počet příchozích. Rok 2017 se pak vyznačuje poklesem přirozeného přírůstku obyvatel oproti předchozímu roku.

Graf 1 Přírůstek/úbytek obyvatelstva v letech 2013–2017, Olomouc

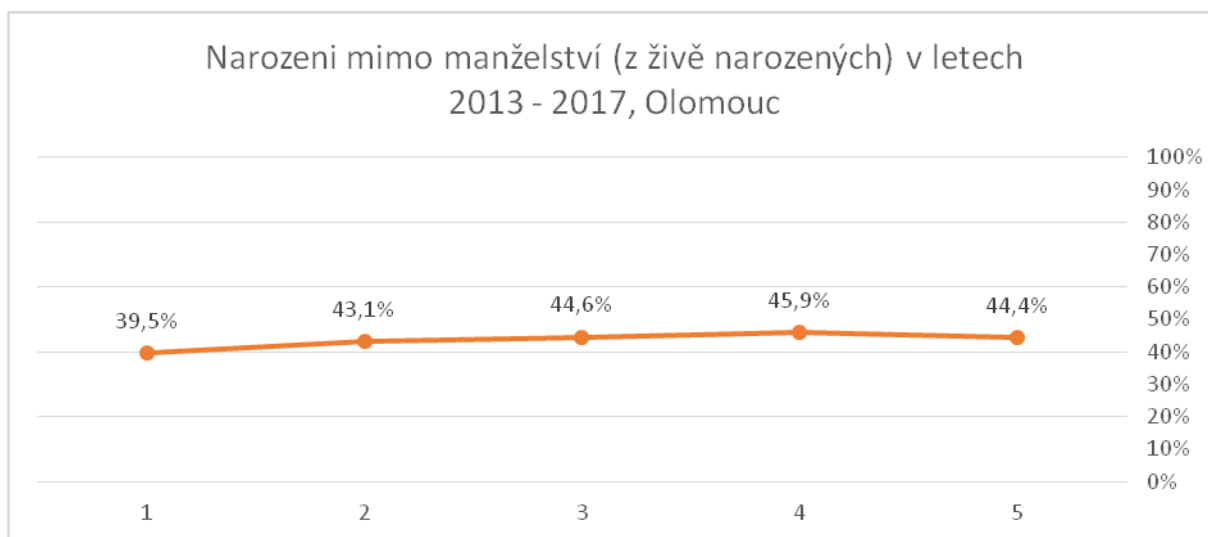

Zdroj: ČSÚ, 2018

Počet živě narozených dětí v Olomouci se v posledních pěti letech pohybuje nad hranicí jednoho tisíce. V roce 2015 bylo živě narozených dětí 1 220, v následujícím roce jejich počet vzrostl na 1 255. V roce 2017 byl zaznamenán oproti loňskému roku mírný pokles živě narozených dětí na 1 226.

Jak ukazuje graf 2, podíl dětí narozených mimo manželství se od roku 2013 do roku 2016 mírně zvyšuje. V roce 2013 tvořily děti narozené mimo manželství méně než dvě pětiny (39,5 %) ze všech živě narozených dětí. V roce 2016 dosahoval tento podíl více než dvě pětiny (45,9 %). V následujícím roce došlo k mírnému poklesu, děti narozené mimo manželství byly zastoupeny ve 44,4 %.

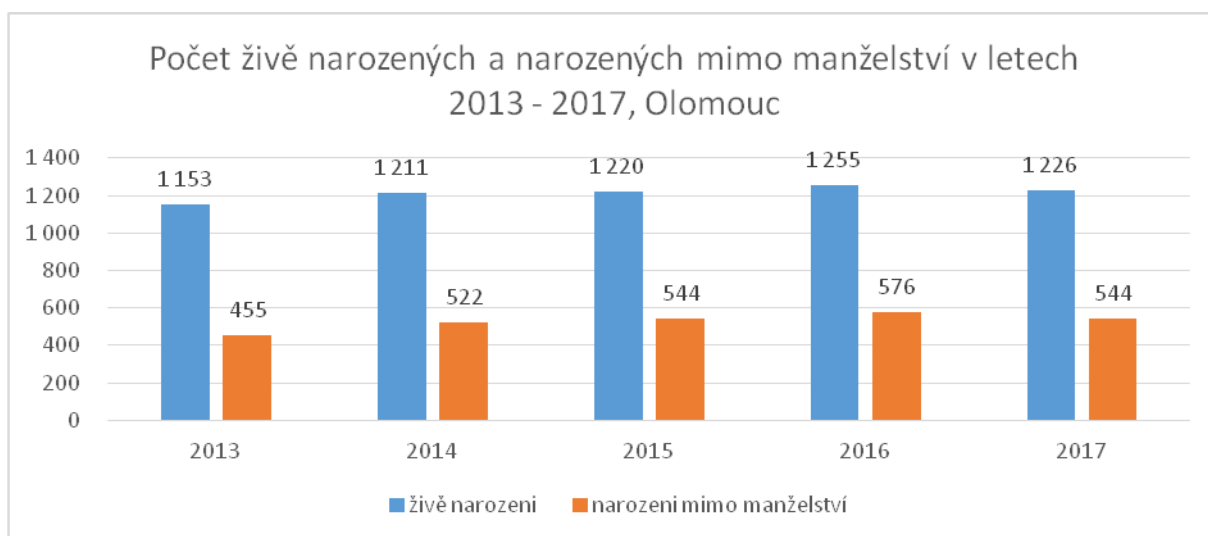
Graf 2 Narozeni mimo manželství (z živě narozených) v letech 2013–2017, Olomouc

Zdroj: ČSÚ, 2018

Celkové počty živě narozených dětí a dětí narozených mimo manželství ve sledovaných letech zobrazuje graf 3. Ve všech pěti letech tvořily děti narozené mimo manželství méně než polovinu. Od roku 2014 překročil množství dětí narozených mimo manželství počet 500.

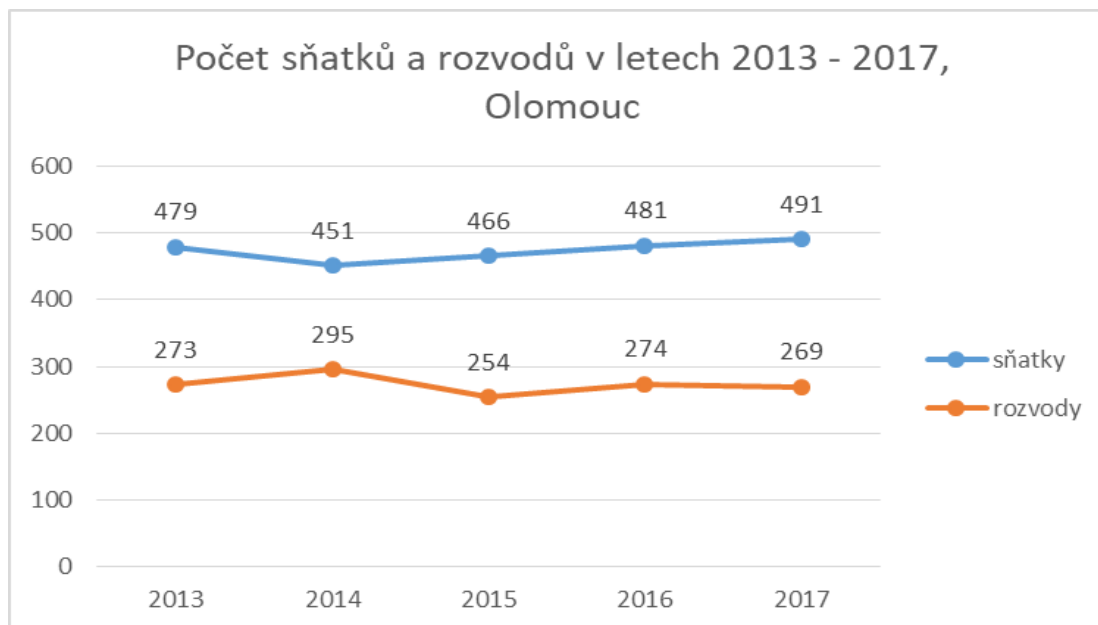
Graf 3 Počet živě narozených a narozených mimo manželství v letech 2013–2017, Olomouc

Zdroj: ČSÚ, 2018

Následující graf 4 se věnuje počtu sňatků a rozvodů v Olomouci v letech 2013–2017. Vidíme, že počet sňatků se po celé období pohybuje pod hranicí 500 a převyšuje počet rozvodů o přibližně dvě stovky. Od roku 2014 lze pozorovat jen mírný nárůst. Srovnáním let 2014 a 2017 zjistíme, že v roce 2017 se uskutečnilo pouze o 40 svateb více než v průběhu roku 2014. Naopak počet rozvodů má kolísající charakter, avšak rozdíly jsou tvořeny jenom desítkami případů. Nejméně rozvodů bylo v Olomouci zaznamenáno v roce 2015, kdy se rozvedlo 254 manželství. Naopak nejvíce rozvodů bylo uskutečněno předchozího roku 2014, kdy manželství ukončilo 295 párů.

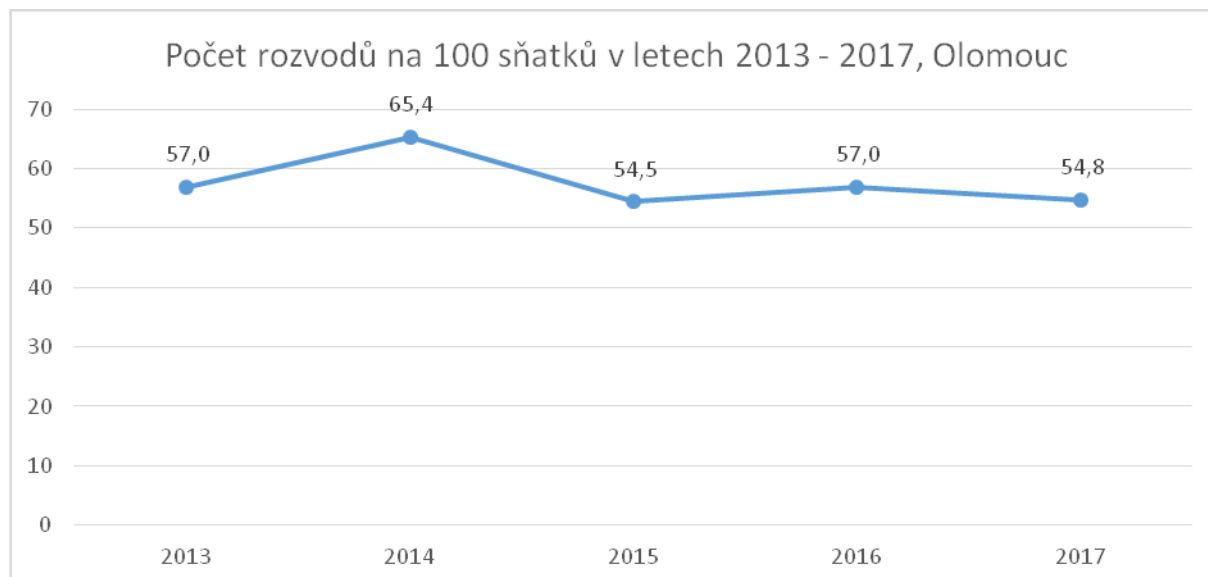
Graf 4 Počet sňatků a rozvodů v letech 2013–2017, Olomouc

Zdroj: ČSÚ, 2018

Následující graf 5 zobrazuje počet rozvodů na 100 sňatků. Data kopírují zjištění z předchozího grafu. Vidíme, že nejvíce rozvodů proběhlo v roce 2014, kdy na 100 sňatků uskutečněných v roce 2014 připadalo 65,4 rozvodů. Naopak nejméně rozvodů (54,5) na 100 sňatků bylo v roce 2015.

Graf 5 Počet rozvodů na 100 sňatků v letech 2013–2017, Olomouc

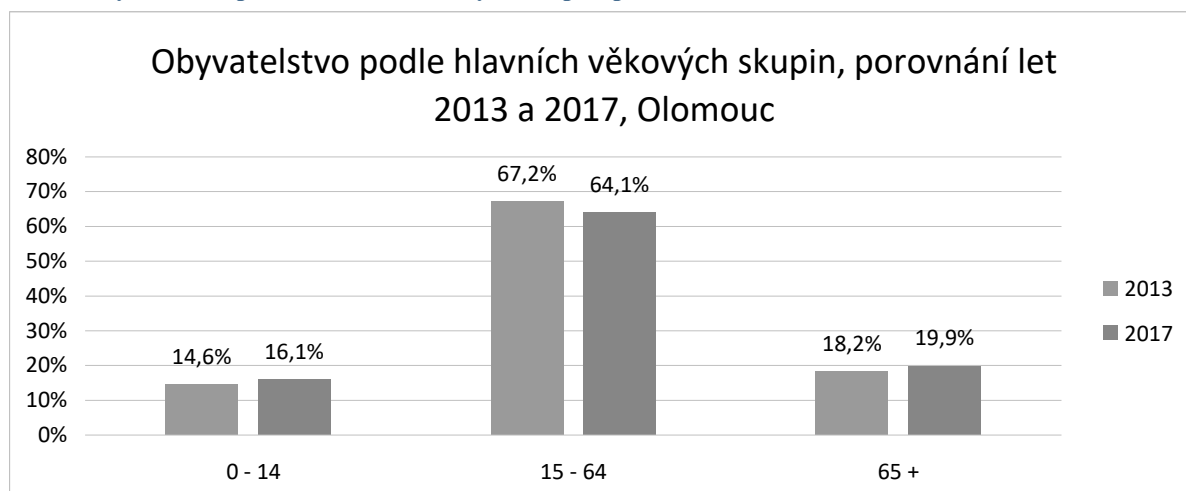

Zdroj: ČSÚ, 2018

Následující graf 6 se věnuje srovnání věkového rozložení obyvatel města Olomouce podle tří hlavních věkových skupin v letech 2013 a 2017. Lze pozorovat, že v roce 2017 dochází k mírnému nárůstu podílu obyvatel mladších 14 let oproti roku 2013 (nárůst o 1,5 %). A také v roce 2017 přibýlo oproti roku 2013 počet obyvatel starších 65 let (nárůst o 1,7 %). Nejvíce zastoupenou skupinou jsou obyvatelé ve věku 15-64 let. V této věkové skupině došlo naopak v roce 2017 k mírnému poklesu oproti roku 2013 (pokles o 3,1 %). Jak pokles či nárůst

procentuálního zastoupení hlavních věkových skupin obyvatel Olomouce se pohybuje v řádu jednotek procent a je nízký.

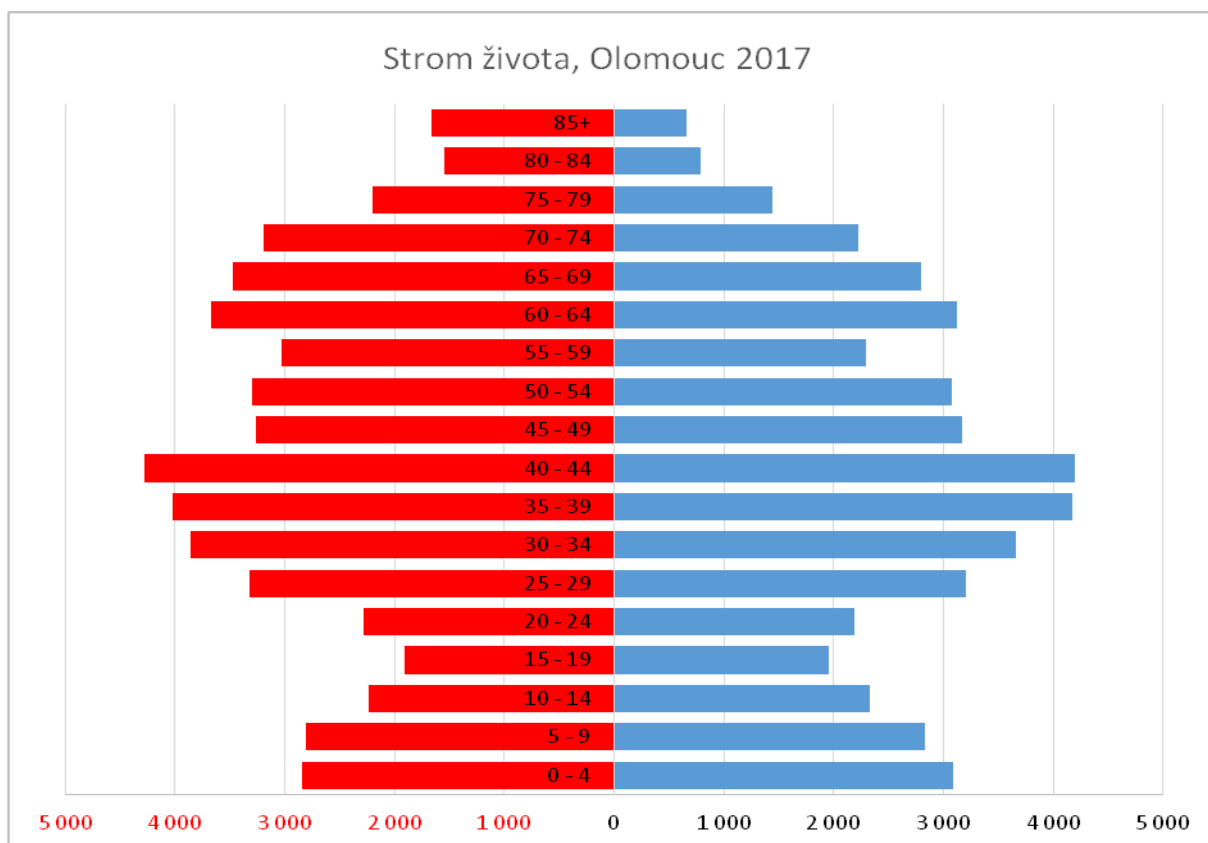
Graf 6 Obyvatelstvo podle hlavních věkových skupin, porovnání let 2013 a 2017, Olomouc

Zdroj: ČSÚ, 2018

Strom života nám ukazuje zastoupení obyvatelstva v pětiletých věkových skupinách a podle pohlaví. Je zřejmé, že znatelně nejsilnější věkovou skupinou je obyvatelstvo ve věku 40–44 let (8 482 osob), následována obyvateli ve věku 35–39 let (8 190 osob). Ženy viditelně početně převyšují muže ve starších věkových kategoriích 55 let a více. Nejméně početné jsou věkové skupiny osob dosahujících 75 let a více (75 až 79 let – 3 641 osob; 80 až 84 let – 2 339 osob; 85 a více let – 2 322 osob). Mezi mladšími ročníky je nejméně zastoupena věková skupina 15–19 let, kterou reprezentuje 3 891 osob.

Graf 7 Strom života, Olomouc 2017 (čísla v rádcích představují věk, červená = ženy, modrá = muži, čísla dole = počty obyvatel)

Zdroj: ČSÚ, 2018

Demografické stárnutí je celorepublikovým trendem a Olomouc vykazuje tento trend stejně jako ostatní velká města. Index stáří v Olomouci vzrostl z hodnoty 113,0 v roce 2006 na 123,4 v roce 2015. Průměrný věk oproti roku 2006 vzrostl o 1,4 roku na 42,2, který byl zaznamenán v roce 2015. Podle obou těchto ukazatelů však vykazuje město Olomouc druhou nejnižší intenzitu demografického stárnutí oproti ostatním statutárním městům⁴.

2. Zjišťování potřeb prostřednictvím zapojení KMČ

Komise městských částí jsou důležitým pojítkem mezi vedením města a občany. Na základě připomínek obyvatel předkládají Radě města Olomouce a pracovníkům Magistrátu města Olomouce podněty pro jejich práci. Na svých schůzích členové komisí projednávají případné nedostatky v jednotlivých částech města a snaží se nalézt nejvhodnější řešení. Schůze komisí jsou veřejné, občané se tak mohou aktivně zapojit do řešení problému, které je trápí v nejbližším okolí jejich bydliště. Z tohoto důvodu jsme se tedy rozhodli při zjišťování potřeb rodin zapojit i vytipované komise městských částí (dále jen „KMČ“), které mají k potřebám rodin blízko. Bylo vytipováno celkem 10 KMČ, které patří k aktivnějším v pořádání různých akcí pro své občany. Konkrétně byly osloveny následující KMČ⁵:

- KMČ č. 2 Olomouc – Droždín
- KMČ č. 3 Olomouc – Hejčín
- KMČ č. 4 Olomouc – Holice

⁴ https://www.olomouc.eu/administrace/repository/gallery/articles/21_/21874/02-socioekonomicka-analyza.cs.pdf

⁵ Seznam všech KMČ je dostupný na <http://www.olomouc.eu/samosprava/komise-mestskych-casti>

- KMČ č. 5 Olomouc – Chomoutov
- KMČ č. 7 Olomouc – Lazce
- KMČ č. 9 Olomouc – Nedvězí
- KMČ č. 16 Olomouc – Nový Svět
- KMČ č. 19 Olomouc – Pavlovičky
- KMČ č. 25 Olomouc – Svatý Kopeček
- KMČ č. 27 Olomouc – Týneček

Ve výše uvedených KMČ proběhly se členy komisí řízené skupinové rozhovory. Rozhovory byly vedeny výzkumnou a vzdělávací organizací SocioFactor s.r.o., která výstupy zpracovala do výzkumné zprávy⁶. Struktura rozhovoru byla navržena tak, aby se participant mohli vyjádřit k tomu, jaké jsou možnosti pro rodiny v městské části, zda vnímají nějaké překážky, které brání v realizaci aktivit, které by si přáli vykonávat, jakým způsobem komise komunikuje s rodinami a jakým způsobem prezentuje informace určené pro veřejnost, zda komise získává zpětnou vazbu od rodin, jakým způsobem se rodiny zapojují do vytváření rodinné politiky a zda komise městských částí spolupracují s dalšími aktéry. Členové komisí řešili především otázky týkající se dopravní bezpečnosti, prostor určený pro rodiny s dětmi a prarodinné aktivity, komunikaci s rodinami a také vedením města, jako důležitým bodem se ukázala také spolupráce komisí s dalšími spolky a organizacemi.

2.1 Dopravní bezpečnost

Oslovené komise považují za prioritní řešení dopravní bezpečnosti v městských částech. V současné době se potýkají s vysokou intenzitou dopravy a nedodržováním povolené rychlosti v obci. Za nezbytné prvky pro zvýšení bezpečnosti, kterým je potřeba věnovat pozornost a doplnit jimi vybavenost městských částí, jsou považovány přechody pro chodce, dostatečné osvětlení, chodníky, případně kontrola rychlosti projíždějících vozidel, retardéry. Většina oslovených komisí působí v městských částech, které se nachází v odlehlejších oblastech od centra města. Důležitou funkci mají bezpečné cesty pro pěší anebo cyklisty mezi jednotlivými městskými částmi, které ale často chybí.

2.2 Prostory

V každé městské části se pořádají pravidelné tematické akce, mezi které lze zařadit například dětský den anebo hody, jarmarky, slavení Mikuláše, rozsvěcování vánočního stromčku a další slavnosti. S konáním prarodinných akcí ale souvisí problematika financování a s ním spojená ne/možnost zajistit bohatý a zajímavý program a vhodné prostory. V některých případech se městské části také potýkají s nedostatkem dobrovolníků a dalších osob, které by jim s pořádáním aktivit vypomohli. Chybějící zdroje, prostory a personální kapacita se promítají nejen do kvality a množství událostí, ale také snižují motivaci členů komisí se dále angažovat. Pro realizování prarodinných, sportovních, volnočasových aktivit, setkávání, kulturních akcí apod. je potřebné, aby byly městské části vybavené příhodnými prostory. Ať už se jedná o prostory venkovní anebo vnitřní. Ve skupinových rozhovorech celoplošně zaznívalo, že akcí pro rodiny s dětmi je konáno hodně, ale velkým problémem jsou právě chybějící příhodné prostory. Mezi další důležité vnitřní prostory, které by dle oslovených měly být součástí městských částí, patří místa pro volnočasové aktivity a kroužky

⁶ Dostupná na

https://www.olomouc.eu/administrace/repository/gallery/articles/20_20871/rodinná_politika_vyzkumna_zprava_SF.cs.pdf

dětí. Přínosem by dle některých členů komisí bylo také zbudování hřišť pro děti různých věkových skupin a pro mládež. Někteří členové komisí upozorňovali na vhodnost umístit na již zbudovaná hřiště více rozmanitých herních prvků. Mezi další důležité prostory patří také místa pro setkávání rodičů s mladšími dětmi. Může se jednat o venkovní místa, ve kterých jsou umístěny například lavičky a pískoviště, anebo o vnitřní prostory, které umožní, aby se zde mohli scházet rodiče s mladšími dětmi a organizovat své vlastní aktivity.

2.3 Komunikace

Způsoby komunikace s rodinami ze strany komisí jsou různorodé. Nejčastěji jsou využívány osobní kontakty a ústní šíření informací, což koresponduje s velikostí, uspořádáním a charakterem jednotlivých oslovených městských částí. Tento způsob komunikace je komisemi hodnocen pozitivně jako fungující. Dále některé komise informují rodiny na webových stránkách, Facebooku, letácích, pomocí rozhlasu, místních novin, vývěsek anebo využívají emailovou komunikaci. Pro zajištění realizace kvalitní a efektivní rodinné politiky je potřebné, aby docházelo ke komunikaci mezi Magistrátem města Olomouce, komisemi městských částí a rodinami. Komunikace by měla být vhodně nastavena, měla by být dostatečná, srozumitelná a také motivující a rychlá.

2.4 Spolupráce

Komise městských částí při konání většiny akcí spolupracují s místními spolky a organizacemi. Nejvýznamnější a nejčastěji zmiňované spolky byly Sokol a dobrovolní hasiči. Mezi další důležité partnery patří místní školy (ZŠ, gymnázium) anebo školky. V některých městských částech je navázána také spolupráce s rodinným centrem či klubem seniorů. Všichni tito partneři jsou pro rodinnou politiku v městských částech klíčovými aktéry. Jsou to právě oni, kteří se významně podílí na organizaci prarodinných a volnočasových aktivit. Jejich zapojení je jak finanční, tak personální i prostorové. Pokud v některé městské části spolky anebo organizace nejsou, odráží se to na množství i kvalitě prarodinných aktivit, které jsou zde nabízeny a poskytovány.

3. Průzkum mezi seniory ve městě Olomouci

V roce 2017 byl proveden průzkum mezi seniory v Olomouci, který zpracovala společnost EDUKOL. Hlavním cílem průzkumu bylo získat informace o názorech a zkušenostech olomouckých seniorů, které by měly pomoci odboru sociálních věcí MMOI lépe a efektivněji informovat seniory. Průzkum byl proveden formou standardizovaných rozhovorů a bylo uskutečněno celkem 350 rozhovorů.

Většina dotázaných respondentů (58 %) uvedla, že je zajímavá, jaké aktivity a možnosti město Olomouc seniorům nabízí. Většina respondentů se domnívá, že je dobře informovaná (80 %). Naprostá většina respondentů pak uvedla, že si takové informace dokáže získat.

Mezi respondenty lehce převažovali ti, kteří alespoň občas používají internet (53 %). Emaily používá 41 % respondentů, Facebook již jen 16 %.

Nejsledovanější je časopis Olomoucké listy (89 % respondentů), na druhém místě se umístila regionální televize (73 %) a na třetím místě Český rozhlas Olomouc (61 %). 60 % respondentů sleduje i vývěsky komisí městských částí.

Nějaké kulturní, sportovní nebo společenské akce navštěvuje alespoň jednou do měsíce 43 % respondentů. Dalších 24 % alespoň jednou za čtvrtletí. Méně často 12 % a nikdy 21 %. Většině respondentů (85 %) vyhovuje, jak často navštěvují tyto akce. Pouze 15 % by rádo navštěvovalo více akcí, ale něco jim v tom brání (např. špatné zdraví či pohyblivost 45 %, nedostatek informací 17 %, nedostatek času 12 %, finance 10 %). Jako typ akce pro seniory, který by mohlo město Olomouc pořádat, o který by měli respondenti zájem, byly nejčastěji uváděny zájezdy či výlety (32 %), různé koncerty (15 %) a přednášky a besedy (14 %). Méně často pak různé sportovní (11 %) a taneční (8 %) akce.

Některý z olomouckých klubů seniorů navštěvuje 16 % respondentů. Další 4 % uvedly, že v minulosti klub seniorů navštěvovaly, ale již nenavštěvují. Zbývajících 80 % respondentů klub seniorů nikdy nenavštěvovalo.

Mezi respondenty jednoznačně převažovala spokojenost s jejich životem. Za velmi spokojené se označilo 38 % a jako spíše spokojené 46 %. Neutrální možnost ani spokojen ani nespokojen zvolilo 11 % respondentů. Spíše nebo velmi nespokojených je jen 5 % respondentů. Na otázku, zda se někdy cítí osaměle, odpovědělo 68 % respondentů, že nikdy. Možnost zřídka volilo 15 %, občas 13 % a často 4 %. Souhrnně tak 32 % respondentů zažívá někdy pocit samoty. Otázka, zda se respondenti někdy nudí, přinesla ještě o něco pozitivnější odpovědi. Zde možnost nikdy zvolilo 79 % a možnost zřídka 11 %. Nudu cítí občas 8 % respondentů a často jen 4 %.

4. SWOT analýza

SWOT analýza představuje univerzální analytickou techniku umožňující uspořádání stávajících základních poznatků ze situační analýzy. Její podstatou je identifikovat klíčové silné (S) a slabé stránky (W), tedy (v našem případě) v čem je rodinná politika dobrá a v čem má jisté rezervy. Stejně tak je důležité znát klíčové příležitosti (O) a hrozby (T), které se nacházejí v okolí, tedy ve vnějším okolí. Cílem SWOT analýzy je identifikovat a následně omezit slabé stránky, podporovat silné stránky, hledat nové příležitosti a znát hrozby.

4.1 SWOT analýza na úrovni městských částí

Na základě získaných informací z rozhovorů s vybranými komisemi městských částí byla vytvořena SWOT analýza (SocioFactor s.r.o.) zaměřující se na realizaci rodinné politiky na úrovni městských částí. Jedná se o systematické vyhodnocení zjištění pocházejících z rozhovorů z vytipovaných KMČ. Byly identifikované hlavní silné a slabé stránky a klíčové příležitosti a hrozby.

Silné stránky	Slabé stránky
- pořádání prarodinných akcí (kulturní akce, akce pro děti, sportovní akce) - spolupráce komisí městských částí se vzdělávacími institucemi - spolupráce komisí městských částí se spolky a organizacemi - poskytování informací rodinám (ústně,	- personální limity pro realizování prarodinných aktivit - nízké povědomí o Koncepci rodinné politiky města Olomouce, Akčním plánu - pocit nekompetentnosti se k rodinné politice vyjadřovat - demotivace být v rodinné politice

webové stránky, FB, noviny apod.) • cílené oslovování rodin a zvaní na různé typy akcí • zájem o zlepšování nabízených prorodinných aktivit • snaha o vytváření a upevňování neformálních mezilidských vztahů a neformální sítě kontaktů obyvatel	angažovaný • nízký zájem nově přistěhovaných rodin o komunitní život v městské části
Příležitosti	Hrozby
• aktivita místních spolků a organizací • zbudování hřišť pro děti různých věkových skupin a pro mládež • umístění více rozmanitých herních prvků na již zbudovaná hřiště • aktivní zapojení rodin do pořádání aktivit • motivování komisí městských částí, aby si rozšiřovaly povědomí o možnostech prorodinných aktivit a uváděly je do praxe • zintenzivnění komunikace Magistrátu města Olomouce s komisemi městských částí za účelem dynamického přenosu informací o lokálních potřebách v oblasti rodinné politiky	• zvyšující se intenzita dopravy a přetrvávající nedodržování povolené rychlosti v obci • přetrvávající bezpečnostní rizika pro pěší a cyklisty (nedostatek chodníků, přechodů pro obce, bezpečných cest mezi jednotlivými částmi, atd.) • nedostatek financí na zbudování vhodných venkovních prostor pro rodinné, sportovní a kulturní aktivity • nedostatek financí na pořádání atraktivních prorodinných akcí • pomalé řešení problémů ze strany Magistrátu města Olomouce • přetrvávající nedostatek volně přístupných venkovních hřišť bez omezení provozu a bez poplatku • přetrvávající nedostatek vhodných venkovních a vnitřních prostor pro realizaci volnočasových aktivit (kulturních a sportovních akcí, setkávání rodičů s dětmi, atd.)

4.2 SWOT analýza – rodinná politika

SWOT analýza rodinné politiky města Olomouce navazuje na SWOT analýzu zpracovanou pro oblast „Sociální oblast, bezpečnost a kriminalita, zdraví obyvatelstva, rodinná politika“ v rámci tvorby Strategického plánu rozvoje města Olomouce (pro období 2018-2023). Nadále byla dopracována odborem sociálních věcí Magistrátu města Olomouce, pracovní skupinou rodinné politiky a doplněna o podněty z diskuse s rodiči na téma „Jak se žije rodinám v Olomouci“, která proběhla dne 8. 10. 2018 v RC Heřmánek, z.s. Rodiče by zejména uvítali doplnění herních prvků na stávající dětská hřiště. Mnohdy se setkávají s tím, že jsou herní prvky spíše pro menší děti, či naopak spíše pro ty starší. Některé herní prvky jsou také staré (např. staré dřevěné prvky) a potřebovaly by obměnit. Na některých hřištích chybí mobiliář, jako např. odpadkové koše. Rodiče dále zmiňovali absenci zázemí na většině dětských hřišť (WC, možnost přebalit a umýt dítě, dostupnost pitné vody atd.). Problematické je také alespoň částečné zastínění herních prvků a ploch v letních měsících. Co by rodiče uvítali, je v MHD placení kartou či levnější jízdné pro osobu doprovázející dítě v kočárku. Cyklostezek v Olomouci je podle nich spousta, problémem je ale jejich propojení a zejména jejich absence

v některých městských částech. Rodiče také zmiňovali problém s hlídáním dětí, pokud si potřebují vyřídit nutné záležitosti. Uvítali by tedy dětský koutek např. někde v centru města. Diskutován byl i finanční příspěvek ze strany města při narození dítěte.

Silné stránky	Slabé stránky
• Olomouc – atraktivní místo pro život • dostatečně hustá síť vzdělávacích institucí včetně jejich dostupnosti • bohatá a rozmanitá nabídka zajímavých kulturních, společenských a sportovních akcí • zpřístupňování sportovních a dětských hřišť v areálech škol pro širokou veřejnost • velmi dobré podmínky pro rozvoj cykloturistiky • činnost a výzkumné aktivity FTK UP a unikátní Aplikační centrum BALUO • rozvinutý systém veřejné hromadné dopravy • dobrá vybavenost sítí zdravotnických zařízení • rozmanitost a dostupnost sociálních služeb • koncepční, institucionální, personální, finanční, informační aj. podpora rozvoje prarodinné politiky ze strany SMOI • intenzivní spolupráce veřejnoprávních a neziskových subjektů při podpoře rodin a prarodinných aktivit • podpora činnosti klubů pro seniory, mateřských a rodinných center • vytvoření 1. komunitního centra • realizace aktivit v rámci projektu „Bezbariérová Olomouc“ • existence Fondu pomoci olomouckým dětem vytvořeného za účelem podpory dětí z nízkopříjmových rodin • existence webu prarodinné politiky prarodinu.olomouc.eu • prarodinná politika je součástí strategického dokumentu SMOI – Strategického plánu rozvoje města Olomouc	• vysoké tržní ceny bytů • nedostatečné kapacity předškolních zařízení zřizovaných SMOI; nedostatečná kapacita družin • absence dostatečně kvalitních, bezpečných a propojených cyklistických komunikací a podpůrné cyklistické infrastruktury včetně infrastruktury pro elektrokola • nedostatečná kapacita sociálního bydlení ve vztahu k poptávce (mj. nízký počet bytů zvláštního určení včetně bytů v domech s pečovatelskou službou) • chybějící koncepce rozvoje bytové politiky • nedostatek dětských psychologů a rodinných terapeutů, nedostatečná kapacita poraden pro rodinu • nedostatečná realizace aktivit a podpora nástrojů napomáhajících sladění pracovního a rodinného života • nedostatek finančních prostředků na realizaci prarodinných aktivit
Příležitosti	Hrozby
• prohloubení spolupráce s UPOL a prarodinnými organizacemi • rozvoj aktivit v komunitním centru • zvyšování kapacity dostupného bydlení • obecný trend podpory komunitního života v obcích a posílení identity obyvatel, posilování sousedství a občanské soužití, rozvoj občanské společnosti • další vyhledávání a oceňování Míst přátelských rodinám • podpora aktivního stárnutí • zapojování seniorů, posilování	• pokračující stárnutí populace • nekoncepční vývoj v oblasti legislativy sociálního bydlení • nedostatek finančních prostředků na realizaci prarodinných aktivit SMOI • nedostatečná politická podpora prarodinné politiky

mezigeneračních vztahů • dotace v rámci soutěže Obec přátelská rodině a seniorům na realizaci prarodinných a proseniorských aktivit • navázání spolupráce s KMČ • vytvoření samostatného dotačního titulu pro financování prarodinných aktivit • zvýšení povědomí KMČ a veřejnosti o rodinné police města včetně propagace webu prarodinné politiky jako místa s aktuálními a praktickými informacemi pro rodiny • podpora osvětových akcí propagujících uplatňování prarodinných opatření ve firmách (např. možnosti zkrácených úvazků, sdílená pracovní místa, firemní školky atd.) • rozvoj komunitní školy • Fond pomoci olomouckým dětem výhradně plněn finančními příspěvky dárců	
--	--

4.3 SWOT analýza – seniorská politika

Následující SWOT analýzu vytvořil odbor sociálních věcí MMOI ve spolupráci s jednotlivými předsedy klubů pro seniory SMOI na podzim roku 2018 jako podpůrný materiál pro další práci v rámci proseniorského plánování ve městě Olomouci.

Silné stránky	Slabé stránky
• Existence stabilní sítě sociálních služeb, zejména terénní služby (pečovatelská služba, osobní asistence). Tradiční poskytovatelé (dlouholetá existence). • Rozmanitá nabídka aktivit pro seniory (univerzita třetího věku, vzdělávací programy organizací, kulturní akce pořádané městem – Moravské divadlo, Moravská filharmonie, apod.). • Vzájemná spolupráce mezi poskytovateli sociálních služeb a také městem. • Fungující síť klubů pro seniory. • Fungující projekt Bezbariérová Olomouc. • Fungující proces komunitního plánování. • Spolupráce s Univerzitou Palackého v Olomouci. • Pravidelné vydávání časopisů Olomoucký senior a Olomoucké listy a možnost publikování v nich. • Rozšiřující možnosti oslovení seniorů (např. Facebook). • Existence prarodinné politiky.	• Ekonomická situace seniorů. • Nedostatečná kapacita odlehčovacích služeb. • Malá kapacita domovů pro seniory. • Nárůst pobytových služeb na krajích Olomouce – nevhodná poloha, nevhodné interiérové řešení těchto služeb. • Vysoká míra osamělosti seniorů. • Nedostatečná kapacita doléčovacích a asistenčních služeb. • Nezdravý životní styl seniorů. • Nedostatečné využití prostor klubů pro seniory. • Nedostatečné zapojení do aktivit ze strany seniorů. • Víceleté financování v souvislosti s novelou zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. • Absence terénní péče odborných i praktických lékařů. • Nedostatečné zázemí pro dobrovolnické aktivity. • Rozdílné vnímání smyslu dobrovolnictví

	v některých zařízeních sociálních služeb a veřejností. • Stárnutí členské základny členů klubů pro seniory.
Příležitosti	Hrozby
• Spolupráce s resortem zdravotnictví. • Propagace významu a vytvoření programů pro rozvoj dobrovolnictví. • Zvýšení atraktivity klubů pro seniory. • Větší využití klubů pro seniory nejen seniory. • Rozšíření spolupráce vysílajících organizací dobrovolníků s kluby seniorů. • Spolupráce škol a klubů pro seniory. • Rozšíření vybraných aktivizačních služeb pro seniory dle potřeb seniorů. • Možnost zapůjčení prostor klubů seniorů nejen neziskovým organizacím. • Rozšíření volnočasových aktivit pro seniory, včetně vhodných pohybových aktivit. • Zvýšení informovanosti seniorů o aktivitách ve městě. • Snížení osamělosti seniorů nabídkou pravidelných aktivit, klubových setkání, apod. • Zvýšení dovednosti a kompetence seniorů prostřednictvím vzdělávacích programů (informační technologie, komunikační dovednosti).	• Přetrvávající nedostatek pobytových služeb: vysoký věk odchodu do důchodu omezuje možnost příbuzných pečovat o seniory doma. • Senioři jako předmět podnikání – „domovy pro seniory“, bydlení pro seniory a jiné služby. • Odchod kvalifikovaných pracovníků ze sociálních služeb. • Zhoršující se ekonomická situace seniorů. • Změna nastavených koncepcí v souvislosti se změnou politických struktur. • Nezájem seniorů o aktivity a služby, které jsou pro ně realizovány a zřizovány. • Nárůst populace v seniorském věku (sociální služby nepokryjí poptávku po sociálních službách). • Nevyužívání odlehčovacích služeb (preference bezplatné hospitalizace). • Nedostatečná podpora odborného sociálního poradenství. • Nedostatečná informovanost seniorů o poskytovaných službách a aktivitách. • Nedostatečná angažovanost v dobrovolnických aktivitách.

Návrhová část

Následující kapitola popisuje ty oblasti, na které je prorodinná politika města Olomouce v letech 2019-2021 zaměřena. Pro větší přehlednost je každá oblast rozdělena do jednotlivých opatření, která jsou následně zpřesněna v jednoletých akčních plánech vždy na příslušný rok.

1. Komunikace s rodinami

Opatření 1.1 Jednotné informování o aktivitách pro rodiny ze strany města

V rámci své prorodinné politiky se město Olomouc zaměřuje především na komunikaci s rodinami. Jak potvrzuje Studie rodin v Olomouci z roku 2015 (SocioFactor s.r.o.)⁷, rodiny vítají informace o rodinné politice a o prorodinných akcích, jen je potřebují získávat včas, aby se jim mohly přizpůsobit. Studie dále hovoří o tom, že by bylo vhodné rodiny informovat i jiným než stávajícím způsobem. Nabízí se tedy možnost využití sociálních sítí či pravidelného informování ve čtvrtletníku Olomoucký senior, který je mezi seniory velmi oblíbený. S celkovými 49 % obsadil páté místo v žebříčku využívaných informačních zdrojů o dění v Olomouci (EDUKOL, 2017).

Internet a sociální sítě jsou u mladších generací využívány celkem běžně. Pokud bychom ale chtěli užívání internetu rozšířit i mezi seniory, bylo by nejdříve zapotřebí vzbudit u seniorů zájem, ukázat jeho přínos. Současně by jim měla být nabídnuta možnost, kde se s internetem naučí pracovat (EDUKOL, 2017). Rozvojem a podporou aktivit seniorů dalším vzděláváním prostřednictvím projektu Moderní senior se zabývá stávající 4. komunitní plán sociálních služeb Olomoucka na období let 2016-2019⁸. Projekt směřuje k rozvoji dovedností seniorů a jejich začlenění do moderní, technologicky vyspělé společnosti.

Zaznamenali jsme i požadavek na více informací na vývěskách. Zde je tedy prostor např. pro navázání užší spolupráce s jednotlivými KMČ.

Opatření 1.1 Jednotné informování o aktivitách pro rodiny ze strany města

- a) aktualizovat a propagovat stávající webové stránky prorodinné politiky a webové stránky pro seniory
- b) akce pro rodiny, pořádané i jinými odbory a dalšími organizacemi města, zaštitit prorodinnou politikou
- c) aktivně přispívat na facebookový profil města
- d) navázat užší spolupráci s KMČ
- e) vydávat propagační materiály o aktivitách pro rodiny
- f) vydávat pravidelné tiskové zprávy o aktivitách v rámci prorodinné politiky včetně pozvánek a informací o plánovaných akcích
- g) využívat sociální sítě při informování občanů o aktivitách a novinkách v rámci prorodinné (tedy i seniorské) politiky

⁷ Studie rodin v Olomouci, dostupná na

https://www.olomouc.eu/administrace/repository/gallery/articles/20_20871/studie-rodin-v-olomouci-2015.cs.pdf

⁸ 4. komunitní plán sociálních služeb Olomoucka na období let 2016-2019 dostupný na

<http://kpss.olomouc.eu/uploaded/download/4-kpss-web.pdf>

- h) sdílet informace s Facebookovými profily spolupracujících organizací (mateřská a rodinná centra, Sít' pro rodinu, z.s.)
- i) sdílet informace s organizací zastřešující mateřská a rodinná centra

Odpovídá: odbor sociálních věcí, odbor kancelář primátora, odbor kultury, odbor cestovního ruchu a sportu

Opatření 1.2 Propagace a realizace aktivit podporujících rodiny

Zejména díky neinvestičním dotacím v rámci soutěže Obec přátelská rodině a Obec přátelská seniorům se podařilo ve spolupráci s prarodinnými a proseniorskými organizacemi rozšířit nabídku volnočasových aktivit a programů pro rodiny s dětmi a seniory. Cílem je v tomto nastaveném trendu pokračovat, včetně vydávání informačních materiálů pro rodiny. Jako důležité se jeví poskytování logotypu prarodinné politiky pro veřejné akce vhodné pro rodiny a docílit toho, aby akce pro rodiny konané i jinými odbory MMOI a dalšími organizacemi města byly zaštitěny prarodinnou politikou města (např. pozvánky by obsahovaly logotyp rodinné politiky).

Opatření 1.2 Propagace a realizace aktivit podporujících rodiny

- a) podporovat organizování seminářů, kulatých stolů a konferencí o rodině
- b) realizovat akce pro seniory – přednášky, besedy, plesy, výlety, sportovní dny atd.
- c) propagovat prarodinné aktivity prostřednictvím časopisu Olomoucký senior
- d) nadále vyhledávat a oceňovat Místa přátelská rodinám
- e) zapojovat veřejnost do diskuse o rodinné politice
- f) vytvořit mobilní aplikaci S kočíčkou Olou po Olomouci
- g) zlepšit informovanost seniorů v Olomouci prostřednictvím senior pointu

Odpovídá: odbor sociálních věcí, odbor cestovního ruchu a sportu, odbor kancelář primátora

2. Služby pro rodiny

Opatření 2.1 Plánování a vyhodnocování dostatečnosti nabídky služeb péče o děti předškolního a školního věku

Statutární město Olomouc je zřizovatelem 49 mateřských škol zřízených buď jako samostatné příspěvkové organizace, nebo jako součást jiných příspěvkových organizací, konkrétně příspěvkových organizací základních nebo mateřských škol. V mateřských školách bylo ve školním roce 2017/2018 celkem 3 584 dětí vzdělávaných ve 146 třídách. Každá mateřská škola má, v souladu s prostorovými a hygienickými možnostmi, stanovenou maximální povolenou kapacitu. Celková povolená kapacita mateřských škol zřizovaných statutárním městem Olomouc je v současné době 3 829 dětí. Naplněnost mateřských škol je stabilně vysoká, i když došlo v uplynulém školním roce k mírnému úbytku v počtu dětí. Zvýšená poptávka o umístění dítěte do mateřské školy může být způsobena jednak vyšší mírou porodnosti v posledních letech, ale také dřívějším ukončením rodičovské dovolené spojeným s dřívějším návratem rodičů do zaměstnání. Snahou zřizovatele je tedy podle možností dále navyšovat jejich kapacitu, aby došlo k uspokojení co největšího počtu žadatelů o umístění dítěte do mateřské školy.

V ZŠ a MŠ Svatoplukova byly od 1. 5. 2018 zprovozněny dvě nové třídy MŠ s kapacitou 50 dětí. Rekonstrukcí prostor vznikl také nový bezbariérový prostor využívaný KMČ Řepčín, a kde nově vznikl klub pro seniory rozhodnutím RMO dne 24. 4. 2018. V MŠ Rooseveltova byla v listopadu 2018 ukončena rekonstrukce stávající budovy, byla rozšířena kapacita MŠ o 24 míst a provoz byl zahájen 3. 1. 2019. Kromě toho získala mateřská škola Rooseveltova budovu v zahradě školy, v níž dříve působila Česko Britská mezinárodní škola. Kapacitu mateřských škol zřizovaných statutárním městem Olomouc vhodně doplňují mateřské školy jiných zřizovatelů⁹.

Statutární město Olomouc zřizuje 19 příspěvkových organizací základních škol, do nichž je zařazeno 25 základních škol. V základních školách bylo ve školním roce 2017/2018 vzděláváno celkem 8 780 žáků, což je opět o 251 žáků více než ve školním roce 2016/2017. Příznivý demografický vývoj v počtu narozených dětí se v posledních letech projevuje v základních školách, kdy se od školního roku 2011/2012 počet žáků ve školách zvyšuje. Celková povolená kapacita základních škol zřizovaných statutárním městem Olomouc ve školním roce 2017/2018 byla 12 349 žáků. Všechny základní školy nabízí širokou škálu kroužků a volnočasových aktivit. Kromě základních škol zřizovaných statutárním městem Olomouc působí na území města Olomouce dalších 10 základních škol soukromých a jiných zřizovatelů¹⁰.

Školní družiny jsou zřízeny u každé základní školy a poskytují zájmové vzdělávání žákům dané školy v době mimo vyučování, tj. v ranních hodinách před zahájením výuky a v odpoledních hodinách po ukončení výuky. Školní družina je určena především žákům prvního stupně základní školy. Kapacita školních družin je postupně zvyšována z důvodu stále většího zájmu rodičů žáků 1. až 4. tříd o umístění žáků do školních družin. Současná kapacita školních družin je nyní 3 740 žáků.

Opatření 2.1 Plánování a vyhodnocování dostatečnosti nabídky služeb péče o děti předškolního a školního věku

- a) průběžně vyhodnocovat demografický vývoj a naplněnost mateřských a základních škol
- b) v dostatečném předstihu plánovat a případně upravovat kapacity mateřských nebo základních škol zřizovaných SMOI, a to v souladu s Konceptí rozvoje školství statutárního města Olomouce a ITI Olomoucké aglomerace
- c) reagovat na potřeby navýšení kapacit školních družin
- d) podporovat finančně mateřské školy jiných zřizovatelů dle možností rozpočtu SMOI

Odpovídá: odbor školství

Opatření 2.2 Otevření škol veřejnosti

Většina sportovních a dětských hřišť v areálech základních škol zřizovaných statutárním městem Olomouc je po skončení výuky k dispozici široké veřejnosti. Jedná se většinou

⁹ Souhrnná zpráva o základních školách a mateřských školách zřizovaných statutárním městem Olomouc za školní rok 2017/2018, dostupné na www.olomouc.eu/administrace/repository/gallery/articles/11_/11327/souhrnna-zprava-o-zs-a-ms-2016-2017.cs.doc

¹⁰ Seznam základních škol a mateřských jiných zřizovatelů je dostupný na www.olomouc.eu/magistrat/odbory-magistratu/odbor-skolstvi/odbor

o multifunkční sportoviště s širokou nabídkou aktivit. V uzavíratelných areálech při ZŠ je možné si zapůjčit i sportovní vybavení¹¹.

Opatření 2.2 Otevření škol veřejnosti

- a) koncepčně zpracovat otevření škol veřejnosti – společné aktivity pro žáky a rodiče, mezigenerační aktivity, vzájemné učení
- b) udržet, případně rozšířit stávající nabídku hřišť u základních škol, popř. zahrad mateřských škol přístupných veřejnosti pro aktivní využití volného času
- c) dokončit rekonstrukci hřiště při ZŠ Mozartova a obnovit provoz pro veřejnost

Odpovídá: odbor školství, odbor cestovního ruchu a sportu

Opatření 2.3 Činnost komunitní školy

Pro vznik první „komunitní školy“¹² v Olomouci byla vybrána Základní škola a Mateřská škola Olomouc, Svatoplukova 11, která se touto myšlenkou zabývala již delší dobu a má motivovaný pedagogický sbor. Škola je umístěna v okrajové čtvrti města, kde není dostatečná nabídka společenského vyžití a kde byl tedy předpoklad, že by se mohla stát centrem aktivit a společenského života pro místní obyvatele. Rodiče by se díky tomuto projektu mohli aktivně podílet na chodu školy.

V roce 2015 tak byla zpracována SWOT analýza a následně vytvořena IFE matice¹³ k možnostem transformace MŠ a ZŠ Svatoplukova 11 do podoby komunitní školy. Současně bylo provedeno šetření, které mapovalo vztah žáků, rodičů a místních obyvatel ke škole s přihlédnutím k možné podpoře společenských akcí pořádaných školou. Závěrečná zpráva pak popisuje zájem oslovených obyvatel a rodičů o volnočasové aktivity a způsoby trávení volného času včetně doporučení, která z daných analýz vyplynula. Zpráva je součástí materiálu Studie rodin v Olomouci (Podkladová analýza ke koncepci rodinné politiky, SocioFactor, s.r.o., 2015)¹⁴.

Komunitní škola zahájila svou činnost v září 2016, a to na základě v srpnu 2016 zpracovaného Plánu přeměny školy. Za období od zahájení své činnosti komunitní škola uspořádala řadu aktivit pro různé komunity obyvatel – děti, žáky, rodinné akce, rodiče a také se podílela na konání aktivit pořádaných Komisí městské části. Škola zahájila a rozvinula spolupráci s Univerzitou Palackého v Olomouci, dalšími základními školami a také s Gymnáziem Hejčín.

V komunitní škole, na školním hřišti i v přilehlém parku, probíhají aktivity, jako je např. cvičení pro děti, různé dílničky, jarmark, rozsvěcování vánočního stromčku a mnoho dalších.

¹¹ Seznam sportovišť při ZŠ a MŠ včetně otevírací doby je přehledně uveden na <https://prorodinu.olomouc.eu/mista-pratelska-rodine/sportoviste>.

¹² Komunitní školou je taková škola, která se zapojuje do života místní lokality a sama se stává centrem dění. Úkol komunitní školy je vykonávat funkci vzdělávací a výchovnou s propojením na funkci otevřeného, společenského, kulturního a volnočasového centra v lokalitě svého působení. Cílem komunitní školy by mělo být především vzdělávání a propojení aktivit školy s naplňováním potřeb místní komunity.

¹³ IFE matice (Internal Factor Evaluation) je analytická technika navazující na SWOT analýzu. Hodnotí se interní pozice organizace nebo jejího strategického záměru.

¹⁴ Dostupné na https://www.olomouc.eu/administrace/repository/gallery/articles/20_20871/studie-rodin-v-olomouci-2015.cs.pdf.

Některé aktivity se zařadily již jako tradiční, některé si své účastníky teprve hledají a některé dokonce musí ustoupit aktivitám novým. V současné době má škola zpracovaný nový dokument pro rozvoj komunitní školy „Koncepte komunitní školy pro školní roky 2018/2019 – 2020/2021“, ve kterém se škola zaměřuje na rozvoj komunitní školy na základě získaných zkušeností.

Opatření 2.3 Činnost komunitní školy

- a) u plánovaných aktivit pro veřejnost sledovat jejich úspěšnost, sledovat poptávku po dalších aktivitách
- b) rozvíjet dále spolupráci s Univerzitou Palackého v Olomouci a s dalšími školami
- c) každoročně zpracovat evaluační zprávu komunitní školy, která bude vyhodnocovat naplňování Koncepte komunitní školy a identifikuje úspěšnost aktivit, příp. možnosti pořádání aktivit nových

Odpovídá: odbor školství

Opatření 2.4 Podpora center pro rodinu

Odbor sociálních věcí úzce spolupracuje s jednotlivými rodinnými centry a prarodinnými organizacemi v Olomouci. Těmto organizacím je nabízena možnost využití prostor stávajících Klubů pro seniory SMOL pro pořádání zájmových a volnočasových aktivit pro rodiny. Dále v rámci možností poskytuje město Olomouc těmto organizacím ke své činnosti prostory v nemovitostech města za sníženou úhradu.

Díky dvojímu vítězství v celostátní soutěži Obec přátelská rodině (v roce 2014 a 2017) došlo k materiálnímu a technickému dovybavení spolupracujících rodinných center a spolupracujících prarodinných organizací.

Opatření 2.4 Podpora center pro rodinu

- a) podporovat činnost stávajících mateřských a rodinných center v Olomouci (finanční podpora prostřednictvím dotací z rozpočtu statutárního města Olomouce - více viz opatření 6.2, bezplatná propagace činností a aktivit center a podpora jejich činnosti v nemovitostech ve vlastnictví města za sníženou úhradu)
- b) rozšířit využití stávajících klubů pro seniory pro zájmové a volnočasové aktivity pro rodiny

Odpovídá: odbor sociálních věcí

Opatření 2.5 Podpora dopravní výchovy ve městě

Na dopravní výchovu a s ní spojené volnočasové aktivity pro děti i nejširší veřejnost z Olomouce i okolí se zaměřuje CENTRUM SEMAFOR¹⁵, jehož provozovatelem je statutární město Olomouc. Centrum odpovídá svou programovou orientací dnešním potřebám dopravní výchovy při přípravě dětí na pohyb v provozu na pozemních komunikacích v rolích cyklisty a chodce. Centrum zajišťuje dopravní výchovu školáků, studentů SŠ a VŠ, rodin s dětmi, cyklistů, seniorů. Organizuje také kurzy výuky jízdy na kole pro děti, jízdy na koloběžce, ale také jízdy na elektrokole pro seniory. Centrum současně zajišťuje a pořádá nejrůznější

¹⁵ <http://centrum-semafor.cz/>

akce pro rodiny s dětmi, např. soutěž Grand Prix SEMAFOR nebo Rodina na cestách. O prázdninách pak realizuje příměstské tábory.

Opatření 2.5 Podpora dopravní výchovy ve městě

- a) podporovat dopravní výchovu a s ní spojené volnočasové aktivity pro děti i nejširší veřejnost z Olomouce i okolí prostřednictvím činnosti Centra SEMAFOR

Odpovídá: Centrum SEMAFOR (odbor agendy řidičů a motorových vozidel)

Opatření 2.6 Podpora činnosti komunitního centra Peškova 1

Myšlenkou vytvořit komunitní centrum se město Olomouc zabývá již dlouhodobě, nicméně až v poslední době získalo konkrétnější obrysy, a to i díky tomu, že se podařilo zajistit pracovníka, který bude mít provoz komunitního centra na starosti. Komunitní centrum se nachází v přízemních prostorách Domu s pečovatelskou službou statutárního města Olomouce na ulici Peškova 1. Slavnostní otevření proběhlo dne 17. září 2018, byť do té doby zde již drobné aktivity probíhaly. Komunitní centrum by mělo být tedy místem, kde by měli důvod k setkání lidé z různých spolků a s různými zájmy, což by mělo přinést oživení nepříliš dobře řešeného sídliště. Komunitní centrum se totiž nachází na jednom z největších sídlišť v Olomouci, kde žije značné množství rodin (včetně rodin s dětmi) a kde prostor pro jejich společné vyžití chybí.

Díky dvojímu vítězství v celostátní soutěži Obec přátelská rodině a s tím spojené 2 mil. neinvestiční dotaci se podařilo komunitní centrum vybavit nábytkem, včetně dětského, přebalovacím pultem, výpočetní technikou včetně ozvučení, čímž se prostor stává zajímavým i pro pořádání různých přednášek a besed. Na komunitní centrum s názvem „Klub volnočasových aktivit PEŠEK“ upozorňuje nový informační totem umístěný před vstupem do budovy a orientaci v budově usnadňuje nový informační a orientační systém.

Komunitní centrum bylo diskutováno i na besedě s rodiči v RC Heřmánek, z.s. na téma „Jak se žije rodinám v Olomouci“. Rodiče vítají otevření takového centra. Uvnitř by pak uvítali informační stojan, kde by mohly být informační materiály, kontakty na různé organizace, pozvánky apod., jako je tomu např. u nekontaktních family pointů. Rodiče by uvítali i zrealizování dne otevřených dveří s celodenním programem zdarma, stejně jako tomu bylo u slavnostního otevření dne 17. 9. 2018. Jelikož jsou prostory komunitního centra velké, zazněl i podnět např. prostřednictvím studentů FTK UPOL zajistit program pro děti např. v rámci prázdnin.

Cílem je tedy do budoucna v komunitním centru zajistit pravidelný program. Program by měl být především pestrý a různorodý, aby oslovil co nejširší skupinu osob. Komunitní centrum by mělo mít časem i své vlastní webové a facebookové stránky, které budou obsahovat veškeré informace.

Opatření 2.6 Podpora činnosti komunitního centra Peškova 1

- a) podporovat činnost komunitního centra – navázat kontakt s organizacemi, které by mohly zajišťovat program v komunitním centru
- b) ve spolupráci s organizacemi vytvořit pravidelný program v komunitním centru
- c) zaměřit se na pravidelné informování obyvatel sídliště o činnosti a akcích komunitního centra, včetně zveřejňování pravidelného programu v měsíčníku Olomoucké listy a Olomoucký senior

Opatření 2.7 Podpora mezigeneračního soužití

Během posledních několika desítek let naše společnost prošla mnoha změnami. Jednou z nich je i pohled na rodinu a tradiční soužití. Rodina již často není chápána tak, jako tomu bylo dříve. Mnoho lidí dnes žije v nesezdaných soužitích. Role v rodině již také nejsou tak pevně rozdělené, ale splývají a prolínají se. Budování vztahů mezi generacemi by mělo být součástí každodenního života. Mezigenerační vztahy v rodinách jsou závislé především na umění komunikace. Vztahy v dnešním světě mezi lidmi všeobecně upadají, dříve k sobě lidé měli blíže. Rodiny držely dřív více při sobě a navzájem si pomáhaly. Děti měly blíž k prarodičům i co se týká vztahů. Každá generace má svůj specifický pohled na svět a tyto pohledy se vzhledem k rozdílným zkušenostem jednotlivých generací a zvykům jejich doby diametrálně liší. Jak mladí, tak i senioři naráží na názory druhé generace. Každá generace se od té předchozí v něčem liší a pochopitelně tak dochází ke střetům, nepochopení, ale i otevřeným bojům. Proto se snažíme podporovat aktivity, které přispívají k vzájemnému propojování a sblížování jednotlivých generací a vytváří prostor pro vzájemnou komunikaci.

Opatření 2.7 Podpora mezigeneračního soužití

- a) zapojit aktivní seniory do prorodinné politiky, např. předčítání dětem v mateřských školách, mezigenerační vzájemné učení, „náhradní“ babička či dědeček pro rodiny s dětmi, či pořádát a podporovat akce, kde by byl prostor pro zapojení celé generace (např. festival OLD's COOL)
- b) prostřednictvím rodinných center a prorodinných organizací nadále nabízet a rozvíjet prostor pro mezigenerační setkávání, nabízet možnost seberealizace pro aktivní seniory – pomoc při programu pro děti během vzdělávání rodičů, nabídka účasti na tvořivých dílnách, zapojení do akce Celé Česko čte dětem atd.
- c) pořádát mezigenerační akce, např. sportovní den atd.
- d) spolupracovat s neziskovým sektorem při realizaci kampaní zaměřených na oblast mezigeneračního soužití na celorepublikové úrovni (například „Rodinné stříbro“, nebo „Ježíškova pošta“)

Odpovídá: odbor sociálních věcí, odbor školství, rodinná centra a prorodinné organizace v Olomouci

Opatření 2.8 Podpora činnosti klubů pro seniory

Statutární město Olomouc je zřizovatelem a provozovatelem 21 klubů pro seniory a 1 klubovny pro seniory. Organizačně je provoz klubů zajišťován a finančně podporován prostřednictvím odboru sociálních věcí MMOL, konkrétně oddělením sociální pomoci a služeb. Činnost v klubech pro seniory se zaměřujeme zejména na oblasti:

- služeb pro seniory, základní sociální aj. poradenství, pomoc s vyplněním žádostí apod.,
- kulturních, společenských, sportovních aj. akcí. Členové klubů (senioři a osoby s handicapem) pravidelně navštěvují divadelní představení, koncerty, výstavy a kina, společenské taneční odpoledne. Patří sem i aktivity v rámci pravidelných činností klubů, zejména společenská setkání, pořádání poznávacích zájezdů, besed s historiky, lékaři a jinými odborníky.

- vzdělávání, nejen ve smyslu besed, ale i přednášek či školení zaměřených na komunikaci, práci s lidmi apod.,
- prevence, týkající se bezpečnosti v domácnosti, v provozu, na ulici, patří sem také prevence zdravotních rizik apod.,
- podpory seniorů v jejich vlastních aktivitách v rámci klubové činnosti,
- komunikace se seniory a širší veřejností, a to zejména prostřednictvím webových stránek či prostřednictvím časopisu (čtvrtletníku) „Olomoucký senior“.

Město hradí provozní náklady klubů a každoročně přispívá na jejich modernizaci a vybavení. Kluby jsou rovnoměrně rozmístěny na území statutárního města Olomouce včetně jeho vzdálenějších částí. Cílem je udržet a rozvíjet bezpečný prostor nejen pro seniory, ale pro širší okruh možných uživatelů¹⁶. Přestože je v současné době evidováno přes 1 200 členů klubů, budeme se snažit v následujícím období o zapojení ještě většího počtu seniorů do činnosti klubů pro seniory SMOI.

Opatření 2.8 Podpora činnosti klubů pro seniory

- a) realizovat nebo zprostředkovat aktivity pro seniory (přednášky, besedy, zájezdy, plesy, organizace sportovního dne atd.)
- b) udržet a rozvíjet bezpečný prostor nejen pro seniory
- c) ožивovat prostory klubů pro seniory a umožnit jejich sdílení s jinými organizacemi
- d) udržet nebo zvýšit informovanost seniorů v oblasti sociálních služeb, volnočasových aktivit, apod.

Odpovídá: odbor sociálních věcí

3. Slučitelnost rodinného života a zaměstnání

Opatření 3.1 Podpora a realizace akcí v oblasti souladu rodinného života a zaměstnání

V ČR chybí odpovídající nabídka kvalitních flexibilních forem práce, tedy prací konaných v pracovním poměru, nikoliv na DPČ či DPP. Jedná se především o zkrácené pracovní úvazky, ale i o další formy, jako je např. pružná pracovní doba, možnost práce z domova, stlačený pracovní týden či sdílená pracovní místa. V počtu pracujících na zkrácený úvazek, nabídce sdílených pracovních míst či využívání alespoň částečně práce z domova je ČR pod evropským průměrem. Zájem o flexibilní formy práce je přitom v ČR obrovský – přibližně 9 z 10 Čechů by uvítalo, aby byla zavedena pružná pracovní doba nebo částečné pracovní úvazky pro rodiče s dětmi (91 % je rozhodně nebo spíše pro)¹⁷. Slučitelnost rodinného života a zaměstnání se týká samozřejmě i rodin, které pečují o zdravotně postiženého člena nebo seniora.

Flexibilní formy práce přitom znamenají možnost mít více času na rodinu, práci, seberealizaci i odpočinek. Přinášejí výhody jak zaměstnavatelům, tak zaměstnancům. Jsou také nástrojem politiky aktivního stárnutí, neboť umožňují starším osobám a seniorům zůstat v pracovním procesu, a zároveň se věnovat dalším aktivitám, pomáhat s péčí o děti, seniory apod. Stát

¹⁶ Strategický plán rozvoje města Olomouce dostupný na

https://www.olomouc.eu/administrace/repository/gallery/articles/21_/21874/02-socioekonomicka-analyza.cs.pdf

¹⁷ Názory občanů na vybraná opatření v rodinné politice – únor 2016. Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. [online]. Praha [cit. 2016-08-10]. Dostupné z:

http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7522/f3/es160314.pdf

si uvědomuje důležitost flexibilních forem práce a právě o nich hovoří i ve své Koncepci rodinné politiky¹⁸.

Důležitost výše uvedeného si uvědomuje i statutární město Olomouc, které již dlouhodobě vychází svým zaměstnancům v této oblasti vstříc a nabízí pružnou pracovní dobu, individuální úpravu pracovní doby, sdílená pracovní místa či zkrácené pracovní úvazky. Statutární město Olomouc má rovněž kvalitně rozpracovaný proces vzdělávání a rozvoje a odpovědnou sociální politiku.

Na místě je tedy hlavně motivovat zaměstnavatele k zohledňování zájmů zaměstnanců/zaměstnankyň jako rodičů. Důležitá je především vzájemná spolupráce různých aktérů – jednak výměnou informací a setkáváním, ale hlavně na bázi společenské odpovědnosti firem (vůči regionu, v němž působí) a vytvářením podmínek (infrastruktury) obcemi pro firmy, medializací příkladů dobré praxe, podporou prarodinných (i pro zaměstnavatele výhodných) aktivit nestátních neziskových organizací firmami atd.¹⁹

Opatření 3.1 Podpora a realizace akcí v oblasti souladu rodinného života a zaměstnání

- a) podporovat aktivity zaměřující se na zvyšování informovanosti zaměstnavatelů o možnostech a výhodnosti prarodinných opatření pro vlastní prosperitu firmy, jako je např. využití alternativních a flexibilních forem práce
- b) podporovat akce, aktivity a kampaně, které posilují a propagují nástroje harmonizace rodinného a pracovního života, například kampaň Společnost přátelská rodině v Olomouckém kraji
- c) spolupracovat se zástupci MPSV v Olomouckém kraji a vyvíjet iniciativu MPSV v problematice sladění rodinného a profesního života na celorepublikové úrovni

Odpovídá: odbor sociálních věcí, rodinná centra a prarodinné organizace

4. Městský prostor přátelský rodinám

Opatření 4.1 Bezbariérový pohyb po městě

Prostor přátelský rodinám představuje prostor, kde je preferován bezbariérový a bezpečný způsob pohybu. Statutární město Olomouc na tyto požadavky dlouhodobě a systematicky reaguje, např. vytvářením sítě bezbariérových tras pro pohyb po městě po chodníku i městskou hromadnou dopravou. Jak rodiče s kočárky, tak vozičkáři či občané s pohybovým handicapem mohou využívat nízkopodlažní tramvaje a autobusy, zvýšené zastávkové ostrůvky či bezbariérové nájezdy na chodníky. Jak již bylo zmíněno v úvodu tohoto dokumentu, problematikou udržitelnosti dopravy ve městě ve všech formách včetně řešení parkování a zlepšení bezpečnosti dopravy a bezbariérovosti ve městě řeší Plán udržitelné mobility města Olomouce.

¹⁸ Koncepce rodinné politiky, dostupné na https://www.mpsv.cz/files/clanky/31898/Koncepce_rodinne_politiky.pdf

¹⁹ Rodinná politika na úrovni krajů a obcí. Metodické „doporučení“ Ministerstva práce a sociálních věcí, MPSV 2008. Dostupné na https://www.mpsv.cz/files/clanky/6778/Rodinna_politika.pdf.

Město Olomouc má zpracovanou koncepci hlavních bezbariérových tras, které zpravidla odpovídají hlavním silničním komunikacím. Ve městě je realizován projekt Bezbariérová Olomouc, který má zpřístupnit město všem obyvatelům i návštěvníkům města. Bezbariérové úpravy veřejného prostoru se týkají hromadné dopravy, pěší dopravy, přístupnosti veřejných budov, ale i informovanosti a nabídky volnočasových akcí²⁰. Všechny plánované bezbariérové trasy jsou obsaženy v tzv. Územní studii bezbariérových tras. Z této studie vychází i Akční plán, ve kterém jsou podrobně rozpracovány úpravy bezbariérových tras včetně možnosti financování, předpokládaného časového harmonogramu realizace atd.

Opatření 4.1 Bezbariérový pohyb po městě

- a) vyhledávat, projednávat a navrhovat odstraňování architektonických, technických, komunikačních a informačních bariér ve městě a umožnit plné zapojení do života města všem jeho občanům a návštěvníkům
- b) podporovat pravidelná setkání pracovní skupiny, kde jsou zastoupeni představitelé organizací zastupujících jednotlivé skupiny obyvatel, kterých se problémem přístupnosti města týká, tj. rodiny s dětmi, senioři a lidé s tělesným a smyslovým postižením

Odpovídá: útvar hlavního architekta, odbor strategie a řízení, odbor sociálních věcí, odbor dopravy a územního rozvoje, odbor investic

Opatření 4.2 Rozvoj městské hromadné dopravy

Městskou hromadnou dopravu (MHD) na území statutárního města Olomouce zajišťuje Dopravní podnik města Olomouce, a.s. Dle údajů uvedených ve výroční zprávě přepravil tento dopravce za rok 2017 přes 55 mil. cestujících. Obyvatelé města Olomouce mohou využívat v rámci MHD celkem 25 autobusových linek a 8 linek tramvají. V letech 2016 - 2018 došlo k významnější obnově vozového parku, díky níž se podařilo již v polovině roku 2017 zcela vyřadit autobusy bez bezbariérového přístupu. Autobusová trakce je tedy již od roku 2017 plně nízkopodlažní. V roce 2018 byl v rámci projektu „Nákup bezemisních vozidel MHD“ zakoupen první olomoucký elektrobus. Současně v rámci tohoto projektu, který byl spolufinancován Evropskou unií – Evropským fondem pro regionální rozvoj prostřednictvím IROP, byly dodány i nové tramvaje EVO1 a EVO1/o v počtu 8 ks, z čehož 5 ks je jednosměrných s jednosměrným odbavováním cestujících a 3 ks jsou jednosměrné tramvaje s oboustranným odbavováním cestujících. Tyto tramvaje s oboustranným odbavováním jsou určeny především pro pokračování výstavby tramvajové tratě na Nové Sady a Povel. V současné době jsou nasazované na všechny tramvajové linky.

Kromě městské hromadné dopravy se město Olomouc zaměřuje i na podporu individuální mobility pro osoby se zdravotním postižením. Jedná se o dotační podporu soukromého dopravce a provozovatele taxi služeb, který má upravený automobil pro převoz výše zmíněných osob bez nutnosti jejich přemístění z invalidního vozíku. Auto je dostatečně velké i pro potřeby elektrického invalidního vozíku. Dotovaná doprava je dostupná nejen technicky, ale také finančně, cena je zvýhodněna. Kromě této dopravy se zvyšuje v Olomouci poptávka

²⁰ Strategický plán rozvoje města Olomouce dostupný na https://www.olomouc.eu/administrace/repository/gallery/articles/21_/21874/02-socioekonomicka-analyza.cs.pdf

po tzv. „senior taxi“, které vzniklo v mnoha městech ČR a je zde, dle příslušných úřadů, velmi oblíbené. V současné době probíhá mapování poptávky po této službě.

Opatření 4.2 Rozvoj městské hromadné dopravy

- a) zvyšovat nízkopodlažnost v tramvajové trakci na základě zpracované koncepce obnovy vozidel do r. 2022
- b) nadále podporovat formou dotací individuální mobilitu pro osoby se zdravotním postižením a seniory a zajistit informovanost o možnostech individuální mobility

Odpovídá: DPMO, a.s., odbor sociálních věcí, odbor strategie a řízení, odbor dopravy a územního rozvoje

Opatření 4.3 Podpora a rozvoj cyklistické dopravy

Podpora nemotorové dopravy se stává stále větším trendem českých i evropských měst. V důsledku vysoké, zejména automobilové, dopravy města se řeší stále více problémů souvisejících s příliš vysokou intenzitou a komplikacemi s průjezdností, nepříjemným hlukem, znečištěným ovzduším i bezpečností. Město Olomouc při budování systému cyklistických komunikací se řídí cyklogenerelem, který má za cíl vytvořit na území města ucelenou dopravní síť komunikací vhodnou pro cyklodopravu s důrazem na využívání kola jako dopravního prostředku (při dojížděce do zaměstnání, škol i za službami a zábavou), popř. s důrazem na rekreační a sportovní funkce (v méně dopravně zatíženém území, mimo hlavní komunikační síť). Podmínky pro cyklodopravu jsou ve městě Olomouci i blízkém okolí příhodné a cyklodoprava tak může mít velký potenciál v rámci podpory cestovního ruchu i jako způsob měkké formy dopravy. Rozvoj sítě cyklostezek zažil v posledních letech velký růst především díky prostředkům z Evropské unie. V předchozích letech byly investice směřovány do výstavby cyklostezek s rekreační a sportovní funkcí. V současném programovém období lze čerpat podporu pouze na realizaci cyklostezek, které plní funkci mobility na denní bázi (dojížděka do zaměstnání, škol a za službami)²¹. V současné době je už na území města vybudováno 35,5 km sítě cyklostezek, smíšených stezek pro chodce a cyklisty a cyklopruhů. Celkový potenciál budování těchto typů komunikací je cca 80 km.

Opatření 4.3 Podpora a rozvoj cyklistické dopravy

- a) vytvářet podmínky pro pohodlnou a bezpečnou dojížděku občanů města do zaměstnání, čímž se sníží dopravní automobilová zátěž na městských vozovkách
- b) zvýšit bezpečnost jízdy cyklistů a rozmanitost cyklistických tras
- c) rozvíjet cykloturistiku na území města
- d) budovat a udržívat doprovodnou infrastrukturu pro cyklodopravu ve formě mobiliáře (stojany na kola, cykloboxy, úschovny kol, cykloznačení apod.)

Odpovídá: odbor dopravy a územního rozvoje, odbor strategie a řízení

²¹ Strategický plán rozvoje města Olomouce dostupný na https://www.olomouc.eu/administrace/repository/gallery/articles/21_/21874/02-socioekonomicka-analyza.cs.pdf

Opatření 4.4 Veřejný prostor přístupný rodinám s dětmi

Ve městě se nachází řada problémových prvků ve vztahu k bezpečnosti pěší dopravy. Jedná se především o přechody pro chodce neodpovídající normám, řešení některých křižovatek, společná infrastruktura pro cyklisty i motorová vozidla. Pro bezpečnost nejen chodců město realizuje několik dopravně-technických opatření včetně zřizování zón 30. Dále je zajištěn zvýšený dohled strážníků v lokalitách se zvýšeným výskytem dětí zejména u škol, dětských hřišť, atp. nebo na frekventovaných komunikacích, kde hrozí dopravní kolize²².

Do městského prostoru ale kromě komunikací patří například i místa pro trávení volného času. Stejně jako v předchozích letech bude město Olomouc podporovat zřizování nových dětských hřišť a sportovišť v obytných čtvrtích na veřejném prostranství dle demografického vývoje. Dále bude pokračovat v opravách a modernizaci stávajících hřišť a sportovišť.

Opatření 4.4 Veřejný prostor přístupný rodinám s dětmi

- a) podporovat zřizování nových a úpravu stávajících hřišť a sportovišť pro všechny kategorie dětí a rodiny s dětmi tak, aby odpovídala současným potřebám a demografickému vývoji v jednotlivých lokalitách města

Odpovídá: útvar hlavního architekta, odbor městské zeleně a odpadového hospodářství, odbor cestovního ruchu a sportu

Opatření 4.5 Inkluzivní herní prvky dětských hřišť

V roce 2017 se díky dotaci v rámci celostátní soutěže Obec přátelská rodině podařilo zakoupit inkluzivní herní prvky pro pozemek SMOL na ul. Mozartova, v blízkosti organizace JITRO Olomouc, o.p.s. Jedná se o inovativní prvek ve městě Olomouci. Nově vzniklé hřiště se nachází na pozemku města Olomouce a mohou jej tak volně využívat obyvatelé sídliště, ale také okolní MŠ. V současné době je zpracován projekt na dětské hřiště MŠ Michalské Stromořadí, kde budou rovněž pořízeny inkluzivní herní prvky. Pokud se integrované hřiště osvědčí a bude využíváno, budeme se postupně snažit doplňovat o inkluzivní herní prvky další dětská hřiště.

Opatření 4.5 Inkluzivní herní prvky dětských hřišť

- a) pokračovat v zařazování inkluzivních herních prvků do stávajících dětských hřišť

Odpovídá: útvar hlavního architekta, odbor městské zeleně a odpadového hospodářství, odbor cestovního ruchu a sportu, odbor sociálních věcí

Opatření 4.6 Mapování bezbariérovosti objektů

Ve městě Olomouci probíhá pravidelné mapování přístupnosti objektů, a to na základě Metodiky kategorizace objektů vypracované Ligou pražských vozíčkářů, kde se ve třech kategoriích určují stupně přístupnosti budov pro vozíčkáře. Objekty jsou děleny na přístupné, částečně přístupné, obtížně přístupné až nepřístupné. Tyto výsledky mapování jsou

²² Strategický plán rozvoje města Olomouce dostupný na https://www.olomouc.eu/administrace/repository/gallery/articles/21_/21874/02-socioekonomicka-analyza.cs.pdf

zveřejňovány na webových stránkách rodinné politiky města Olomouce, konkrétně v rubrikách Mapování přístupnosti a Bezbariérová mapa. Zde jsou také tyto výsledky pravidelně aktualizovány v návaznosti na proběhlé rekonstrukce již dříve zmapovaných objektů. Takto jsou zmapovány úřady, zdravotní zařízení, pošty, památky, kostely, muzea, lékárny, kluby pro seniory, restaurace, kavárny a do budoucna se plánují také zmapovat volební místnosti či další místa sloužící veřejnosti. Např. v roce 2018 byl dokončen katalog přístupnosti ZŠ v Olomouci. Z 25 ZŠ jsou pouze 2 plně bezbariérově přístupné, 7 částečně přístupných, 15 nepřístupných a 1 ZŠ nebyla hodnocena z důvodu přerušení provozu. Takto byly zmapovány i mateřské školy SMOI. Z 20 mateřských škol (samostatných MŠ umístěných mimo ZŠ) spadajících do správy SMOI, bylo zjištěno, že ani jedna nespadá do kategorie přístupné, 7 jich je částečně přístupných a 13 zcela nepřístupných. Od ledna 2019 bude po rekonstrukci otevřena MŠ Rooseveltova, která se tímto zařadí do kategorie zcela přístupných objektů.

Opatření 4.6 Mapování bezbariérovosti objektů

- a) pokračovat v mapování bezbariérovosti jednotlivých veřejných objektů a prostranství
- b) pokračovat v pravidelném umisťování výsledků mapování přístupnosti na web
- c) pravidelně aktualizovat výsledky již zmapovaných objektů v návaznosti na uskutečněné rekonstrukce
- d) mapovat a postupně odstraňovat bariéry na ZŠ a MŠ v Olomouci

Odpovídá: odbor sociálních věcí, odbor školství

Opatření 4.7 Přebalovací koutky a místa pro rodiče ve veřejných prostorách

Do městského prostoru přátelského rodinám kromě již výše uvedeného bezesporu patří i podpora prorodinného klimatu zřizováním dalších přebalovacích koutků a odpočinkových míst pro rodiny s malými dětmi. Zejména díky dotaci v rámci soutěže Obec přátelská rodině byl pořízen nový přebalovací pult pro Rodinné centrum Provázek, z.s., přebalovací pult pro Komunitní centrum Peškova 1 a na základě podnětů ze strany rodičů přebalovací pulty pro Dům dětí a mládeže Olomouc (tř. 17. listopadu a pobočka Janského). Také došlo k dovybavení dětského koutku ve Vlastivědném muzeu Olomouc (sedací vaky, taburety, pohovka, dětský koberec, dětské schůdky, stojany na časopisy) a dětských koutků na radnici a na odboru sociálních věcí Magistrátu města Olomouce. V nastaveném trendu chceme pokračovat i nadále, snažíme se zejména naslouchat potřebám rodičů a reagovat na ně.

Opatření 4.7 Přebalovací koutky a místa pro rodiče ve veřejných prostorách

- a) udržet stávající přebalovací koutky a místa pro rodiče ve veřejných prostorách
- b) iniciovat zřizování přebalovacích koutků a míst pro rodiče v jednotlivých objektech statutárního města Olomouce a dalších institucích zřizovaných městem

Odpovídá: odbor sociálních věcí

5. Přímá podpora rodin

Následující oblast se zabývá přímou podporou rodin, nikoliv tedy podporou prorodinných či proseniorských organizací.

Opatření 5.1 Slevy pro rodiny v městských zařízeních a MHD

Od 1. 9. 2018 byla zavedena celostátní sleva 75% z plného (obyčejného) jízdného pro všechny děti a mládež od 6 do 18 let a studenty do 26 let, a to neomezeně, tzn. i o víkendech včetně školních prázdnin, a to ve veřejné linkové dopravě silniční a železniční (příměstské dopravě). Dále byla zavedena sleva 75% z plného obyčejného jízdného pro občany starší 65 let, opět v příměstské dopravě. Za každou jízdu v prostředku veřejné linkové dopravy, autobusu i vlaku (ve 2. vozové třídě), tak zaplatí cestující pouze 25% z plného obyčejného jízdného²³. V rámci MHD v zóně 71 Olomouc byly zachovány slevy pro tyto kategorie cestujících ve výši 50% z časového jízdného. Nicméně od 1. 7. 2019 budou senioři nad 65 let přepravováni MHD zdarma.

Opatření 5.1 Slevy pro rodiny v městských zařízeních a MHD

- a) informovat veřejnost o nabízených slevách prostřednictvím médií a webových stránek
- b) udržet, případně rozšířit nové rodinné slevy v rámci Olomouc region Card
- c) projednat možnost zavedení rodinného vstupného v městských zařízeních, kde doposud není, příp. otevřít diskuzi o možnosti zavedení rodinného vstupné 2+3 (dva dospělí, tři děti)
- d) udržet, případně rozšířit slevy v MHD

Odpovídá: odbor cestovního ruchu a sportu, odbor dopravy a územního rozvoje, odbor strategie a řízení

Opatření 5.2 Podpora dětí z nízkopříjmových rodin v přístupu ke vzdělávání

K přímé podpoře rodin, zejména pak těch sociálně slabých, slouží Fond pomoci olomouckým dětem. Fond pomoci olomouckým dětem byl vytvořen koncem roku 2016, v prosinci 2016 jeho statut schválilo ZMO. Cílem je odstranění znevýhodnění žáků základních škol z nízkopříjmových rodin při přístupu ke vzdělávání a mimoškolním aktivitám přímou podporou těchto žáků. Snahou je, aby zejména žáci prvního stupně nebyli vyčleňováni ze školního kolektivu a diskriminováni z důvodu jejich původu z nízkopříjmové rodiny. Fond umožňuje dětem základních škol uhradit např. volnočasové kroužky, školní společensko-kulturní akce, školu v přírodě či školní lyžařský výcvik. K získání finanční podpory z Fondu je zapotřebí splnit několik podmínek, např. dítě nesmí mít neomluvené hodiny, měsíční příjem domácnosti do výše 2,7 násobku životního minima či doporučení třídního učitele. K 3. 12. 2018 byla podpora poskytnuta 52 žákům, a to na volnočasové aktivity v celkové výši 182 596 Kč. Celkem pro zapojení do zájmového vzdělávání podporu využilo 51 žáků, 1 žadatel podporu nevyužil. Naší snahou je, aby Fond byl do budoucna plněn především finančními příspěvky organizací, nikoliv finančními prostředky z rozpočtu statutárního města Olomouc. Do Fondu prozatím finančně přispěly organizace SIWATEC, a.s., Moravská pohřební, s. p. a SmurfitKappa Olomouc. Pokud by se podařilo do projektu zapojit více organizací, mohla by se rozšířit nabídka aktivit, které by mohly být žákům z Fondu hrazeny.

Kromě městského Fondu pomoci olomouckým dětem působí ve městě Olomouci i další organizace, které usilují o všestranný rozvoj dětí v nouzi a jejichž podpora směřuje k dětem v náhradní rodinné péči a k dětem, jejichž rodiny se ocitly ve složité životní situaci.

²³ <http://www.olomouc.eu/aktualni-informace/aktuality/22869>

Opatření 5.2 Podpora dětí z nízkopříjmových rodin v přístupu ke vzdělávání

- a) podporovat a dále rozvíjet Fond pomoci olomouckým dětem, který má pomoci odstranit znevýhodnění žáků základních škol z nízkopříjmových rodin při přístupu ke vzdělávání a mimoškolním aktivitám přímou podporou těchto žáků

Odpovídá: odbor školství

6. Institucionální udržitelnost prarodinné politiky

Následující oblast se zaměřuje na další rozvoj prarodinné politiky města Olomouce a také hledání vhodných finančních nástrojů na realizaci a účelnou koordinaci jednotlivých prarodinných, proseniorských a komunitních aktivit.

Opatření 6.1 Institucionální a personální zajištění prarodinné politiky

Opatření 6.1 Institucionální a personální zajištění prarodinné politiky

- a) zajistit pravidelnou činnost pracovní skupiny rodinné politiky
- b) rozvíjet vztahy s potenciálními aktéry prarodinné a proseniorské politiky a vyhledávat nové partnery
- c) prohloubit spolupráci s Univerzitou Palackého v Olomouci např. zadáním diplomových prací na téma rodinné politiky a života rodin ve městě, života generací či antropologie města apod., příp. využít prostory jednotlivých fakult pro konání akcí pro rodiny, společné pořádání akcí

Odpovídá: odbor sociálních věcí

Opatření 6.2 Finanční udržitelnost prarodinných a proseniorských aktivit

Pro udržitelnost a zajištění prarodinné politiky je důležitá zejména finanční udržitelnost jednotlivých aktivit. Organizace v současné době využívají možnost získat finanční prostředky na realizaci svých aktivit v rámci Programové dotace v oblasti odboru sociálních věcí, a to v Sociální oblasti a oblasti odstraňování bariér v Olomouci pro příslušný rok.

Opatření 6.2 Finanční udržitelnost prarodinných a proseniorských aktivit

- a) podporovat prarodinné a proseniorské aktivity prostřednictvím dotace z rozpočtu statutárního města Olomouce v oblasti sociálních aktivit
- b) zpracovat přihlášku do celostátní soutěže Obec přátelská rodině a seniorům

Odpovídá: odbor sociálních věcí

Opatření 6.3 Tvorba nové koncepce prarodinné politiky SMOI

Stávající koncepce je zpracována na roky 2019-2021. Proto po vyhodnocení akčních plánů na roky 2019 a 2020 dojde opět ke zjišťování potřeb rodin a k následné tvorbě koncepce na následující období.

Opatření 6.3 Tvorba nové koncepce prarodinné politiky SMOI

a) zpracovat novou koncepci prarodinné politiky včetně jejího schválení v RMO a ZMO

Odpovídá: odbor sociálních věcí

Implementační část

Koncepce rodinné politiky SMOI na roky 2019-2021 bude naplňována jednoletými Akčními plány rodinné politiky, které Koncepci rodinné politiky každoročně konkretizují. Akční plán rozpracovává jednotlivé oblasti naplňující opatření Koncepce rodinné politiky, u každé oblasti je tak uvedeno, která konkrétní opatření budou realizována, o jaké konkrétní aktivity se bude jednat, kdo bude předpokládaným realizátorem opatření, v jakém časovém horizontu budou jednotlivé aktivity realizovány, jak bude každé opatření finančně nákladné a z jakých zdrojů bude financováno. Podle jednotlivých indikátorů – předpokládaných výstupů – proběhne následně v prvním čtvrtletí následujícího kalendářního roku vyhodnocení naplnění akčního plánu. Zpracování Akčního plánu rodinné politiky SMOI včetně jeho evaluace bude provádět odbor sociálních věcí MMOI ve spolupráci s dotčenými odbory MMOI, s realizátory jednotlivých opatření a s pracovní skupinou rodinné politiky. Jednotlivé Akční plány včetně výsledků evaluace budou předkládány ke schválení Radě města Olomouce.

Závěr

Koncepce prarodinné politiky SMOI na roky 2019-2021 je zastřešujícím dokumentem, který má napomáhat zvýšení účinnosti již realizovaných aktivit a současně nastartovat realizaci nových aktivit uvedených v návrhové části tohoto dokumentu. Prostřednictvím realizace jednotlivých aktivit Koncepce prarodinné politiky SMOI chce statutární město Olomouc systematicky podpořit rodinu ve všech oblastech jejího života a vytvořit tzv. pro-rodinné klima.

Závěrem je třeba říci, že kvalitní prarodinná politika na obecní úrovni je investicí do budoucích generací a má tedy smysl se jí zabývat, přestože její naplňování s sebou často přináší některá úskalí. Jedním z hlavních je fakt, že její účinky a plnění cílů jsou obtížně měřitelné a mnohé výsledky práce jsou viditelné až za delší časové období.

Děkujeme všem, kteří se na zpracování tohoto dokumentu přímo podíleli, připomínkovali jeho obsah a byli ochotni mu věnovat svůj čas.

Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
DPČ	dohoda o pracovní činnosti
DPP	dohoda o provedení práce
FTK UPOL	Fakulta tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci
IROP	Integrovaný regionální operační program
KMČ	komise městské části
MHD	městská hromadná doprava
MMOI	Magistrát města Olomouce
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí

MŠ	mateřská škola
RMO	Rada města Olomouce
SMOl	statutární město Olomouc
SŠ	střední škola
VŠ	vysoká škola
ZMO	Zastupitelstvo města Olomouce
ZŠ	základní škola

Použitá literatura

1. Koncepce rodinné politiky statutárního města Olomouce na roky 2016-2018, dostupná na https://www.olomouc.eu/administrace/repository/gallery/articles/20_/20871/koncepce-rp-smol-2016-2018.cs.pdf
2. Akční plán rodinné politiky statutárního města Olomouce na rok 2018, dostupný na https://www.olomouc.eu/administrace/repository/gallery/articles/20_/20871/aprp-2018.cs.pdf
3. 4. komunitní plán sociálních služeb Olomoucka na období let 2016-2019, dostupný na <http://kpss.olomouc.eu/uploaded/download/4-kpss-web.pdf>
4. Rodinná politika na místní úrovni ve městě Olomouci, dostupná na https://www.olomouc.eu/administrace/repository/gallery/articles/20_/20871/rodinná_politika_vyzkumna_zprava_SF.cs.pdf
5. Programové prohlášení Rady města Olomouce na období 2018-2022, dostupné na http://www.olomouc.eu/administrace/repository/gallery/articles/23_/23530/programove-prohlaseni-rmo-2018-2022.cs.pdf
6. Rodinná politika na úrovni krajů a obcí. Metodické „doporučení“ Ministerstva práce a sociálních věcí, MPSV 2008, ISBN 978-80-86878-82-9
7. Koncepce rodinné politiky Olomouckého kraje na období 2019-2022, dostupná na https://www.rodinajeok.cz/webfiles/koncepce_rodinne_politiky_ok_na_obdob_i.pdf
8. Akční plán Koncepce rodinné politiky Olomouckého kraje na rok 2019, dostupný na https://www.rodinajeok.cz/webfiles/akcn_i_pl_an_koncepce_rpok_na_rok_2019.pdf
9. Koncepce rodinné politiky. MPSV 2017, dostupné na https://www.mpsv.cz/files/clanky/31898/Koncepce_rodinne_politiky.pdf
10. Zpráva o rodině. MPSV 2017, dostupné na https://www.mpsv.cz/files/clanky/30514/Zprava_o_rodine_2017.pdf
11. Rodiny ve střední fázi rodinného cyklu. MPSV 2017, dostupné na https://www.mpsv.cz/files/clanky/32157/Rodiny_ve_stredni_fazi_rodinneho_cyklu_2017.pdf
12. Výzkum veřejného mínění zaměřený na sladění pracovního a rodinného života a rovnost žen a mužů v oblasti rodinné politiky a trhu práce. MPSV 2016, dostupné na https://www.mpsv.cz/files/clanky/32158/TACR_zprava_sladovani.pdf
13. Strategický plán rozvoje města Olomouce do roku 2023, dostupný na <https://menimeolomouc.eu/strategickyplan>
14. Souhrnná zpráva o základních školách a mateřských školách zřizovaných statutárním městem Olomouc za školní rok 2016/2017, dostupná na http://www.olomouc.eu/administrace/repository/gallery/articles/11_/11327/souhrnna-zprava-o-zs-a-ms-2016-2017.cs.doc
15. Koncepce rozvoje školství statutárního města Olomouce na období 2015 – 2020, dostupná na http://www.olomouc.eu/administrace/repository/gallery/articles/11_/11327/koncepce-rozvoje-skolstvi-20151120.cs.doc

16. Průzkum mezi seniory ve městě Olomouci, SMOI 2017.
17. Analýza kvality života seniorů v České republice, dostupná na https://www.mpsv.cz/files/clanky/32821/Kvalita_zivota_senioru_-_finalni_verze.pdf
18. Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017, dostupný na https://www.mpsv.cz/files/clanky/20851/NAP_311214.pdf
19. Studie rodin v Olomouci, dostupná na https://www.olomouc.eu/administrace/repository/gallery/articles/20_/20871/studie-rodin-v-olomouci-2015.cs.pdf
20. Plán udržitelné městské mobility, dostupný na <https://spokojena.olomouc.eu/>